

ცესკარე

1858 №3

პარტი. წიგნი მესამე

2-119

ტფილისი

ქუჩისულისის ტიპოგრაფიაში

ლოცვები.

ჩუბა ლოცვა . . . . . ი. კერესელიძისა.

ამათება . . . . . შისიკე.

გ. შ. . . . . ლუკა ისაბლოვისა.

. . . . . ს. . . . . შისიკე.

წისთვს მიუვანხან? . . . . . თ. წ. კონისთავისა.

მელა ზე შანვი . . . . . დ. შტალობულოვისა.

მუსტაზადი . . . . . ბეს. ცაბაჩულისა.

პროზა.

შული უმანკოებისა დანაშა

ხუთს მოქმედებად . . . . . ი. კერესელიძისა.

მეფე ვრეკლე მეონის განჩინება . . .

მასუხი . . . . . ნოტაბენისა.

(სხუა ზე სხუა აშავი ნახ. მეონე გვერდზედ.)

ლოქსები

ჩემი ლოცვა

მამაო! გხედავ და რომე ვან აწ დაგწლომილი,
წინაშე შენსა წამოვსდგები შემცოდე შვილი,
მუხლსა მოვიდრეკ მოწიწებით, მაქუს სინანული,
თუ დად ვადელე ბოროტებით უმანკო გუფი.
გვედნი შემოძქედს, ნუ მიხედავ ცოდვას წანსუფსა,
ანაძედ იგი ჩამინიქევი უდამეს უფსკუფსა.
შენ მაცხოვარო! მოეც სნეუფს ჩემს გუფს ფონება
ღ ღაუბნუნე ადრინდელი მას მუუდროება.
ცოდე შენ ღმერთო, ვითა მსცოდავს კაცი ცოდ-

ვილი.
გინ ანს ქუწყანად უცოდველი მხოლოდ შობილი?
აუწაცხელის ბოროტებით ესწედ საკსესა.
ნუ, ნუ მამავო, ნუ მანდიებ შე ზინსა შენსა!
ანაძედ ცოდვის სასტოკა მტკანი მსწნაუფ განმანინე,

ჩემედ დანთქმად მიხსნეულსა, სნეულს მიღხინე!
ძნაჲლ მოწყალეკ! მასვი ცოდვილს უკვდავი წუაწო,
ნათამცა გული განწმენდილი მით დაკვიტებადო..

განმახდე შენ უბაღაკო, წაგედი სული,
ადრე ჩემ-შობის წომე იუო დამკვიდრებული.
ყოველთ-მხილაო! ნუ მიტყვებ მეს შეცდომილსა,
ხომ სჭვრეტ, შენ წინა, ვით აქეს ძნაწოდა შემცოდე
შვილსა?

ნუ! ნუ მამაო! ნუ ინებებ ჩემსას დასჯასა,
ჩემოწყალეზით გადმოხედენ ჩემსას აჯასა.
შემცოდეს შვილსა მასწავლე გზა შენი მანთალი,
წომელსა ზედან შენს ცოდვილს მეს მქონდეს სა-
ვალო!....

ი. კერესელიძე.

19 მაისს.

1856-წელსა.

ა მ ა ო ე ბ ა

ვზივარ შევცდებრი ზირდაზირ ხესა,
ამ შეჭმუხვანილსა წვიმიანს დღესა,
ვხედავ ფოთოლუნა ყვითილად მცველილან,
ხეს შორღებინ მიწახედ ჰსტვიან.
აწა ჩვეულებზ ფიქრში შევდივარ,

რადგან ვხედავ რომ, მეც მის მზგავსი ვარ.
 ვუძირობ მას, რომელი მეც ვუძიოურდები,
 მოვალის დრო იღებს ყვითლად ვიტყვივინა:
 ვიო ხეს ფოთოლონო უტყვევით, ღებებით,
 ჩუწნც ვგრეთ სოფელის კმორდებით; — გვეღ-
 ბით;

ვიო თქუწნს ნაცვლად ხე სხვით იმოსების,
 გრეთ ჩუწნს ნაცვლად სხვა იმობების!
 შენც ხეც მოგივალის დრო გახმოვისა,
 ვიო ამა სოფელს — ღღე დამხობისა!

ი. ვერესელიძე.

1854 წელსა.
 24 ოკტომბერს.

ბ. მ.

ნეტად ანს იგი, ვინცა შენს ახლოს
 სწინად იმყოფებს ზე განაულებს დროს;
 ვინცა ნეტადებს შენისა მხურით,
 შენდა ერთგულებს სოფლით ზე გუდათ;
 რა მუნჯად დასტრუის შეკენებსა შენს
 რა სამოთხისას სუციენს სახეს!...
 უფრო ნეტად მას, რომ შენს ტყუობას

მას ჭკნუა სწულიად ან მიეხდების
 ზე მესხეულად ან გაგაყდების!....

ღოყვა ისარჯლოვი.

..... ს.

ნეტად ვიტოდე, წა შეგაფიქრებს,
 წოს უცებ იწყებ დუმილსა, ფიქრებს!...
 შენება შენი ზე შენა თვალნი,
 ჭკვისა მიმღებნი, ხუცისა ღანნი,
 განდიქცევიან მუისგე გონებად
 ზე განმოსხმენ სხივებსა დასად!...
 ვიძიევი მაშინ ზე იგ მებნაღვის,
 ვის შენი ფიქნი, შენი დუმილი —
 წისხვას ზე წუთოშას მაშინ უმზადის.
 ხოლო ნეტად მას, ვისაცა გული —
 შენისა სხივით განუნათლდების!...

ღოყვა ისარჯლოვი.

1838 წელსა.

30 აგვისტოს.

რისთვის მიყვარხარ?

დასათვის მიყვარხარ? - ანის ცნობა შენ გენებება?
 სახარალო გული, შე უბადნაჲს ვისთვის მეგზვნება?...
 მაშ ჩემო ღმერთავ, დაგირაქო მომეცი ნება,
 ჭეშმარიტებით ვადვიარო შე ადსაწყება:

ცხოვრება ჩემი წყალობასაგით მომდინარეებდა,
 ვერც სოფლის ფულავ, ვერცა უინი მას ვერ ანუ-
 ვდა, —
 დასა ვგონებდი, თუ ვინმე მას ააჩქარებდა
 ჭ ჩემი ხვედრი შე სიტოცხლეს გამიმწარებდა!...

მიმელო ცნობა მიღვევლადგე, და განსე შენა,
 უძღვენ მაღლობა მას, ვინც, ცუტაჲს, შენ დაგა-
 შეგნა.
 ვინც ამა სოფელს მომიყვანა ჩემლა სალხენად,
 ვინც ჩემს ნუგეშად, ჩემს ცხოვრებად შენ ადგაშენა!

გულასა შეფავ! გულს მომეცა მაშინ ფონება!...
 შენკენ ჭეშინავდენ შეის გძმობანი, მასთან გო-
 ნება,
 შენ იქმენ ჩემთვის ცხოვრება ჭ კეზის ქონება...
 შე მაშინ გულსა განკიზნახე შენი მონება...

ხეღწმალ ღამილით გადმოხედა, მომცა იმედი,
 ადმათქვა შენი შეუფება-დასაც ვძიებდი!...
 აგერ, ვამბობდი, შემეცვლება მასთან ბეჭედი!...

მანამ ვამე, შედგა ჩაღბი ტანხუნდა ბედი...

მისათუხ მიუყაძხანდ?-მისათუხ, რომ ხან ეგნეოლამანი,
იანებ მისიდი, მისათან მანდი ვით რომ ტაგაზი:
ჭადღის ზ ბლოლის ხან სადანი, ტუხუნა ზ ნაზი...
მისათუხ მიუყაძხანდ, დაღანცახან უულისა ვანი!

მაწ დმენთიან მკითხოს, თუ ოდესმე ეს სიუჟანული,
ან ტაგიგნილო, ან შეესტკალო მე შენსეღ ცული,
უკუნისამდე თუ ან ვიყო მე შენი ყული,
მესღეს მისხუა დმითისა, მეხი ცისა, ვიყო წყე-
ული...

მისათუხ მიუყაძხანდ?- მისათუხ რომ ტუღს მინინე
წყნეული!...

დაღან ვიტანჯუვი შენის ემით ტანხუბული,
რომ ან მიწუღებ, ან ტეხდალგი სენაგ-ბეღკული!...
მისათუხ მიუყაძხანდ, დაღანცა ხან უმანკო სული!

თ. რაფ. ერის-თავი.

მელა ზ მარვი

«სათ მიწბახანდ, ნათლიაგ, შენ ესეუთ გამაღებუ-
ლი?»

მცინეს ხანს ტხას შეაყენა ზ ჭკითხა მარვიამ მელასა.
ოჭ, ჩემო ტრელო, ნათლიაგ! მისათუხ ვან დაღო-
ნებული?

ცალათა მწომენ, მტანჯამენ, ასე ჰგონათ ყველასა,
ვიროძე მე ვიყო მოქათამე, რე ანა მწამდეს მე
სუელი.

ან ვიცი, იცა თუ ანა, წუხუელს საქათმოშია,
დადას თხოვნათა მათის მხნით ვიყავ ქათმეხას
მსაჯული,

რე საქის განხილვასია,

დოქორთა შენა თაგლები, ჯანი მაქქეს მე დაკანტული.
ლუქმისთვის ვერ მოკვდალე, ანც ჩამიდგაა პაჩშია;
ძალია ხომ ან მომსგულია ამ საშინელს დამეშია.

რე ჯალდოდ ესდენ შრომისა, ჩაგარდი მე დანსვასია.
მანამ სულ მახუზდრობათყი. ანა იფიქრე შენ თითონ:
გინ ანს ამ სოხუელს მანთაღი, თუ ყოველთ ჭოწი
ისმინონ?

მე უნდა ქათმეხი ვიღო? განა იმ გვანად შევსც-
დები!

ანა გინახავს წოდისმე, შენს სამანთადსა ვფუდლები,
კანგად იფიქრე რე მითხან, თუ ვიყო მაგ ცოდვის
მქნელი,

ზომისაებრე ცოდვისა, თუო განმწესე სასჯელი!»

«ანა, ნათლიაგ! მანამა ესკა ანის უტყუანი,

დომ სადაც ვნახავ ყოველთს ცხვირ-პაჩულ გდის
ნაშუანი!»

ზოგა ჭატრა შექონა კანგისა თანამდგომის,

დომელსაც უწათის გროშისთვის გულიც რე ველეზაც
უიწათის;

შეხედოთ შეკვებნალებათ, ისე ოსწავს რ მართულობს,
 რომ ვითომც უკანასკნელსა მანეთს ის ანაის მოუ-
 ლობს;

მთელმა ქალქმაკი იტანს, მას ანაჟურა ჰქონია

ანც ცოლისა მოჰყოლია:

მანამ უყუდებთ, წყრილ წყრილად ჯერ სახლს იშე-
 ნებს ჩანებულს,

მერმე მას ადარ მსჯედება, უიღულობს უმასა რ
 მამუფს.

ახლა როგორ შევამოწმოთ მის შესაგულ განაგალი?
 თქქმ მიეცათ სამანთალი

როგორც იუოს შესაბნალი!

უნდა ვსთქვათ, რომ დამტკიცება სამანთალითკი
 მნელი ანი,

მანამა ესეცვი დაჰჭითათ,

რომ სწორეთ იმ მეულის მზგავსათ

დამამტკიცებლად ბიწება ცხვირ-მინიკედ მსდის ნა-
 შუანი!

დიმი. მგალითხელოვი.

მუსტაზალი

ცრქელთა ისანა, მოსახსანა ჩქცნდა აცენით,
 ილქენით გუღრა, ჭინნახულნი შეგვიწეაწენით,
 უცხონა თქით, სოჟლას ცემით გავიგაწენით,
 უჭკნობნი ვაწდნი, ეს გვან დანნი დავაბმარენით,

ან ნოქმის ენით, ანცა სმენით ეს ეკმაწენით.
 დოს გვანგონდებით, შევდონდებით დომონ უმა ძმანო,
 თან წინდღონ სწონონ, განაშონონ, საყვანდად
 კმანო,

ვა ვიდუ განთა, ეზდენ თქმათა გლოვნისა ხმანო,
 ატადის კალონ, საკალალონ სადახან თქმანო.
 დატკებენა ქანმან, დაუწყუნანმან ზდგად ვიჯანენით,
 დანებდა უური სეკდის ჭუნი მან მხოვა სოჯულით.
 დანბიდა თვანნი, შეუწყნათანნი ცტემელით ზე იჯულით,
 დადგესცა ხელნი, მანჯგულ წიჯუენი შონნი სამ-
 უოჯულით,
 აელშიაჟე გული, ცეცხლით და გული სულით გამყო-
 ჟულით.

ჭინსა მცა თქვენსა, თუ გადხენსა მონიმაწენით;
 დანატრით შხესა, სიამესა დილა თქვენ განებს,
 დამე თოვანე, ქველ მოანე, საით გვიანებს,
 ცისკანს მთიება, სხვა ციები ზინჯელ გვანანებს
 ზე მექვე ჩინდალოს სასიკვდილოს, დანუბელს დან-
 ვანებს.

ამ დღე წამითა ზე ჟამითა, დანვიწანენით:
 სინმანს ვუმონჯით. ძილ შეკონჯით ნუ თუმცა განახეთ.
 სახე უსახო, საგახჯახო ეს განვიჩინახეთ,
 სხვამცა მატონი, ანუ დონი ვედან დავსახეთ.
 უანობთ ბანო, გზის საბანი უჯლით შეკჩინახეთ,
 მოყვანთა ცემლნი, სწვიმეთ ცხელნი მტრით ინანენით.

ხესარიონ ვახა-შვილი.

მ ო ქ მ ე დ ე ბ ა 3.

გ ა მ ო ს კ ლ ა 1.

(სცენა წარმოადგენს სწორე მინდორსა, რომელსაცა აქუს აქეთ-იქით ცყე. შირღა- შირ მოჩანს შთა მალაღი.)

გ ნ ი გ ო ლ (შანტო.)

გ რ ი გ ო ლ.

(კელში უჭინავს ორიოდე ცალიუული ზე აჩხა- კუკებს.) ამ ცოტა ოდენის ფულით უნდა დაგბნუნდე! უნდა დაგბნუნდე ზე ვნახო თუ წოგონა კვდება მშობელი ჩემა, თუ წოგონ უბნძვის სული დედა ჩემს... (დაუუჩებს ფულს მწუხანებით.) ახ!... კაცრო! შეუბნალებულნო კაცრო... ამას იმახათ წომ კუთილის მომქმედნი ვანთო ზე ან გემინიანთ მდვთისა წომ აღმოუშვებთ შინთაგან ამ გკან ფანისეულს სიტუკასა!... აი დახედეთ!.. ეს ენთი ცალიუული მომცა, ენთმა თაკადის შულმა, წომელიცა იჯდა მშენიენს ცხენზედ, მშენიენს მოკანმულს უნაგინზედა. ოწნი თუ სამნი მოსამსახურენა მოსდეგდენ უკან... ეს მეორე ცალიუული მამცა ენთმა დიდკატის ცოლმა, ტანტისში მჯლომმა, წომელიცა შიდიოდა საით-კერძეც სალოცაუათა... ჯერ ანცა ამას მამდეგდა,

შიგნით წოდესაც რომ დაუწიე ვერცხვს გულისტკივ-
 ნეულის სატყუებთა, წოდესაც რომ აღუწიე ჩემი
 უბედურება, მაშინ შეშინდა, გადმოშვიდო ცალიფული
 ზე უბნძანა ცხენების გაქვია ვუჩანსა, რომელსაც
 და დაჭკნა შოლტი ზე გაანბნინა ცხენება, ცოცხ-
 ლად წაიღო რომ ან გამაჭყლეტინა!... ეს ერთი გროშია
 მომცა, ერთმა ახალგაზრდა ბუკმა, მაგნამ ბევრმა,
 მდანიძმა ზე მეუბნებოდა: ზანძარცა რომ ან იყო
 გლახაობას ან დაწუბდო, ამის გამო მოაკლდა
 ჩემსას მოწყალების მოცემას, თუმცა სურდა მეტია
 მოეცა. (გულისტკივრობით) ეს ცალიფულია
 მოცა ერთმა საწყაღმა გლახამ, რომლისათვისაც
 სწულებით ან ცეცა მიიხიჯინა:.. იმ ჩემსავით საწყაღს
 სწორეთ ერთი გროში ჰქონდა, გაჭეო შეუხედ,
 ნახეაი წილი და მოცა, დაძლოცა ღუთის სახელ-
 ზედ ზე გამაშისტუმბა!... იჰ! ეს ცალიფული ქრის-
 ტეს წინაშე წაადგენის დღეს ძვიანათა დინს! ზან-
 ჟოგული განმსჯელი ამ გვან კეთილსათვის უბეებთა
 დაჯილდოებს. (დაწუდება მცირედი, შეძგომს ვიდევ
 დახედავს უჩუქსა.) აბა და ვიუილო ამითი?... ვუბოხს
 ერთს ფიტანსაც ან ეუთა:.. ერთის ადლის თოკისს
 ფასიც ან ანის, რომ ვიუილო ზე ჩამოვიწიო თავი!...
 მე ესე მიჭინს ზე ვიფიქროთ ახლა, თუ დაწინი
 ფული მიდის ზე მიდის სტოლზედ, ქადადღის თამა-
 შობაში ცვილისის გლუბში!... (იშენდს შუბლითგან
 თუფსა.) მამა ჩემო! მამა ჩემო!... რომელსაც ანა
 გცნობ ზე ან მინახებან. მაშინ, წოდესაც რომ
 წაგვსდგებთ საშინელსა სამსჯავროსა, მიუტეო უკლად

უხილავსა ამ სემის ცივ ოფლისათვის; მიუგებ კაცობრივ განწიჭულებასათვის ზე უოველზედ, წაღვიწახმოსდგების განწინაგისაგან. წოვოცდ მშობელი სემი ანის ახლა უოველით უნუგეშო ზე უმონყალებო, ეგრეთ ან მოგეცეს შენ ნუგეში ზე მოწყალება. (ამ დროს შოისმის თოჟოა სწოლა მონადირეთაგან. გრიგოლ ოთხკუთხ იუჟრება:) მონადირენი ანან! — იქნება თავადის შულეა იუგენ. — სწოწედ ისინი უნდა იუგენ — მოდი ამათც გაუხედავ ზე ვთხოვ მოწყალებასა სემის საუგადის მშობლასათვის! ღმერთო! მწაგალ მოწყალეო ღმერთო! დაუშვიდე ზე აუტკივე გულა, წამ მოძენ მოწყალება.

გ ა მ ო ს გ ლ ა 2.

გრიგოლ, დიასამიდე ზე შეწაშიდე.

დიასამიდე.

(შეუტდის მტარედი, დაბჯენალი თოჟზედ, შეწაშიდეს, წომელიცა უკან დანხოშილა ზე ძლიავს მოათევს ვეხებს.) წუნანა კნაზო მიხედა. ვეხის ხმა ან შეიტყონ ნადირებმა, თორეი დაფრთხებან... ჩუმთ, ავგრ გონა ძაფლებას ხმა შოისმის, უთუოთ ჩუწნ კაცებს ნადირი გამოუვლითსაიღანდე.

შეწაშიდე

(ხუნეშის) ოხ!... ოხ... შენუ მომიკვდება, წომ ძალიანკი დაჯიღილე. აქ შეიძლება კნაზო ცოცა შევასვენოთ. (ისიც დაუბჯინება თოჟსა.)

(ღიასამიძე შიშის გადგება ზე უჩუხ უგდებს ცუისკენ.)

გრიგოლი.

(მიუხლოვდება მოწიწებით შეკამძებს, რომელიცა და ღიასამიძის შეკრება.) დმუკთი განდგემდელებთ ბატონო, მოიდეო მოწყალება საწყაღ დანბ კაც-
ხედ....

შენამიძე.

ას!... ეს ვინ ანის სამაგელი... უთუოთ გლანს ანის... .. შენ სამაგელი, როგორ ანა გრცხვენინან მაგისთანას მთელს კაცსა, რომ მოწყალებას თხო-
ვლობ.... (მსაჩხედ.) ეტყობა რომ ამ მხანკეხედ, ცოცათი უუჩრებენ ცუდად-მოსიანუღეთა ზე ამ გვანთ კაცებს, რომელნიცა ცუვილათა სჭამენ ზუჩსა.

გრიგოლი.

(შეხანალებით.) ეც მეც ვიცი, მაგნამ... (მიუბრუნ-
დება ღიასამიძეს, რომელიცა და ღიასამიძის შეკამ-
ძებს, ვიდასთანაც მოლაშჩაკეს ახლო მოვცა.)
ბატონო რეში!... გვედრებით, მოიდეო მოწყალება
სადოდაც შეღხედ, რომელიცა ითხოვს მოწყალებასა,
სნუღის ზე დავრდომილის მშობლისათვის.

ღიასამიძე,

(ზიადოვს ჯიბეში ვედსა ამოიღებს, ფუღსა ზე
მასცემს გრავოღს.) უჩრო ვა მსჯობდა, საეგანელო
რეში... სნუღის დედაშენისათვის გემუშავნა, დაღანაც
როგორცა მსინს მთელი კაცი სან ზე ან გეო-
ხივნაქი მოწყალება.

გრიგოლი.

და ვქნა ბატონო, შეგნროებამ მიმაჩქევინა....

მანატრივე ბატონო ჩემო... მაგნამ უნდა კი მოგა-
ხსენოთ, რომ წაღ შიბოძეთ, ეს საკმაო ან ანის.
ღიასამიძე.

(განკვირვებით ზე გაღიშებით.) როგორ თუ სა-
კმაო ან ანის?...

გრიგოლო.

დმეწთხ ეწმუენეთ, რომ საკმაო ან გახლამსთ.
ღიასამიძე.

(მხანებულ.) საკვირველია. (მაღლან.) საკმაო ანის
თუ ანა, მე შენ მაგაზედ შეტს ადამ მთეცემ.

გრიგოლო.

თუ რომ გიყვანთ დმეწთი ზე გაქუსთ მტინედი
ჭატომოყვანული გუდი, შიბოძეთ ეწთი მანეთიცადი.
ღიასამიძე.

ჩემს სიტოცხლემი ეს შინკველი ნახვა ანის, რომ
გლახა შიბმანებს, თუ წაქდენი უნდა მივცე მოწ-
ყალებათა ფული.

გრიგოლო.

გვედნებე ბატონო შიბოძოთ ეწთი მანეთი, რომ-
ლითაცა ღიასნით კაცსა სიკვდილისაგან.

ღიასამიძე.

სულელი ხომ ანა ხან კაცო, ვიდაცა 'მუდნეგი
ხან... წაკიდეთ კნიახო მიხედილ... წას ჩამოგვევიდა
ვიდაც გიჟია...

შერამიძე.

წაკიდეთ კნიახო.

გრიგოლუ.

დგომის ეულისათვის ბატონებო ჩემო, მამობეჭოთ
 უნთი მანგოი, წამლითაცა დაისწიოთ თქმულს
 სიკვდილისაგან!... (წა ნახავს წამ მადიან დაუწო--
 ქებს წინ.) უნთი მანგოი ბატონებო! თავის დღეში
 თქვენ სიტოცხლეში ან შეგვხდებოთ ესნეთ იაფათთ
 უიღვა კუთილ-მოქმედებისა!... (წა განწოდებანს
 ზე უუჩს ან მაუკლებენ, გრიგოლ ამოიღებს ხმაღსსა
 იმ აზრით, წამ თუ ან მისცემენ თავს მოაკლავს.)
 ბატონებო! თუ ან მიბოძებთ უნთს მანგოს, კაცრი
 მოკვდება აქა ზე ვალი თქვენ დაგუდებათ.

ღიასამიძე.

(შეშინდება) ეს წა ამბავია!... ეა... ბიჭებო....
 გვიშველეთ!... გვიშველეთ ჩაწა. თოწეშ დაგვხოცეთ
 (ამ დროს ტყუილად გასოცვიკვიან წამდენიმე ბიჭებო
 ზე გრიგოლს თოწიანად წაანთქვენ.)

შერამიძე.

(მაწის ზე უვიწის.) გვიშველეთ, წაზზონიკები!...
 წაზზონიკები!...

გრიგოლუ.

ახ!.. დმეწთო ჩემო! ეს წა მოკვიქმდე!

ღიასამიძე.

წაიყვანეთ ახლავე ზე ჩაადგეთ ბნელს ოთახში სადღე,
 შინამ შეკატოზინებდე, ქალაქის მდივანბებს, მმეც
 ახლავე წამოვალ.

გრიგოლუ.

(დაიხოქებს.) ნება მიბოძე ბატონო ჩემო, გვო-
 ლო უნთი მოწყალებაცაწი... მე ხომ მიკუცი თთავა

ჩემი საწყობიდან, ზე ეს მოწყობა მანც მანც-
 ძეო, რომ მისცეთ შეწყობა უბედურს დედა ჩემს
 ზე მე ნაც გნესაგდო ის მიუვათ!... ის უბედურა
 სულს ადუგებს საკვდილისათვის, ერთს გლეხკაცის
 ქონში, თუნდა გაგზავნო კაცო ზე შეიტყუო, ცუვი-
 ლათ გამობ თუ მანთლად. დედა ჩემისათვის ამოვადე
 ხმალა ზე დედის ჩემის გულისათვის მზათა ვან და-
 ვანთხიო სახსლა.

ღიასამიძე.

ყუჩს ნუ ახოვებთ მაგ სულელსა, წაივანეო
 დოგონც გაიხანო, შეაკდოო ოთახში ზე ზუჭის
 შეტო ზე წელასა ანა მისცეთ და, გესმისთ თუ ანა?

გრიგოლი.

(ანა მიუვაო კაცებს შეკრულა) წვეული იყოს
 მამა ჩემი, თუ ნახთვის მამლეკდა მე სიტაცხლეს!
 (გაჭა.)

ღიასამიძე.

(ადგილობრივი უკვანის ერთს მოსამსახურეოვანს.)
 ეი ბიჭო!... ვნაერთი თქვენგანა უნდა წავადეს
 ემანდ სოფელში ზე გასინჯოს ეკელას სახლში, ნახოს
 სადმე, ანის სწული დედაკაცი თუ ანა... თუ რომ
 მანაღია ზე წეკს ავითმყოფა, მიეცა ეს ზუჭა.
 (ამლეკს ქისით ზუჭისა) გესმის თუ ანა?

ბიჭვი.

ღიას თქვენა ჭიკამე.

ღიასამიძე.

საკვირველა საქია!... ის ემაწვილცა სწულე-
 ზით ანა გვანდა თულს კაცსა... თუ რომ ანა სცუე-

ოდნ ზე მანთაღს ანობდა შიწყადლებას ვთხოულობს
 აკათიყოფ დედისათვისაო, ეს დიდი საქმეა, რომ ანბ
 ცკანი შუალი ჰყოლია დედას... მაგნამ ჯერ უნდა
 კანკათ გამოვიკითხო ყოველივე ზე შვიტყო.

გამოსკლია 5.

(სტენა უცბე შეატყლება დანსამიძის ოთახად.)

შელაგია. (მანტო.)

შელაგია.

მაქნა! გული ესე როგორღაც წათ შეშექნა!!
 შე თითონ ან მანდოდა შექოყსულ ვიყავი ამ ოთა--
 ხში, ბადში მანდოდა ჩასვლა, მაგნამ შე თითონ
 მიკვიანს ისე როგორ შემოველი, რომ თითონ მეც
 ვერ შევიტყუე. (უნდა გავიღეს ზე ისევე ლაბტუნდება.)
 მაგნამ, რომ შემოვიდეს ვინმე ჩემთან საქმისათვის
 ზე ვერ მშოგოს აქა, ხომ უნდა დამიწეონ ძებნა
 აქეთ იქათ. — ისევე სჯობაა, რომ აქ ვიყო... მაგნ
 ესე შევიქნენ აკვუნებათ? (ოხნაჯს.) გონია, ვიღისიც
 ფეხის ხმა მოისმის... ანა... უთუოთ ქანი ანახუ-
 ნებს კანებსა!... ლოყები წათ გამოცხელდა ესტეთ
 საშინლად?... (მტანე ხანს დარეშდებამ ზე წა ტრანი-
 ლი მოუვა, ხელცახოცით იწმენდს. —) გულს წათ
 უნდა ტიწილი... მაზელა ვტიწი?...

გ ა მ ო ს გ ლ ა 4.

ზელაგია ზ დიონოსე.

ზელაგია.

(მიუყვებათ, წა თვალებს მოიწმენდს.) ან!... მშვიდობა თქვენს ნახვა სეკანელს ჩემ მასწავლებელს!... ვუი... კიდევ შევტვი, უნდა მეოქვა, ბატონო დიონოსე მეოქვი ზ კიდევ მასწავლებელი დავიძახე. მომიტყვეო. მაგკამ წა ვქნა, წო ვკმ გადავერკვე მასწავლებლის დამახებანა.

დიონოსე.

უფრო სისამოვნო ანის ჩემთვის კნაჟნა, რომ მასწავლებელს შეძახით!... მაგკამ წათ გიტანნა!... სწორეთ თქვენმა მხემ გიტანნა.

ზელაგია.

მხოლოდ თნი მანცვალა ცრეძლა განდომკა-
წდა თვალთვან.

დიონოსე.

გაგებდავ გკათხოთ, ვისთვის ზ წისთვის?

ზელაგია.

ვე ბატონო დიონოსე მეც თვთან ან ვიღა.

დიონოსე.

წადვანც ან გნებავთ თქმა, მეც ბეკანს ალან შევანუქებთ. მე მოვსულვან თქვენთანა მამის თქვენის ბეძანებით.

პელოგია.

მე დიდად მოხატული ვარ, წოდესაცვი მოხვალთ
ხოლმე.

დიონოსე.

თქუენნი ეგე რაუკავებითი ლაშაწაკი, დიდად მა-
სამოყენებს მე.

პელოგია.

მამა ჩემი, ბატონო დიონოსე მეუბნება ხოლმე,
წომეღმაცა გგინათლა სწავლითა ჭკუა და გონებათ,
იმას უფრო მეტი კეთილი უქნია შენთვის, ვიდრე
მამასა, წომეღმაცა ხიტოცხლე მოგცათ, მამა ჩემი
წომ ამას მეუბნება (მამს იუყნება.) ჩემი გულიც
ამტკიცებს ხოლმე.

დიონოსე.

ესე წამი დამაჯილდოებს მე, გვაწლის შრომი-
სათვს. უნდა ცოლდე კნიაუნა, თუ მაგ სიტყვებით
წოგოკ უხატის ჩემს გულს.

პელოგია.

მე ვიყავი ძალიან ცუდქი და ბევრი შემიწუხებიაწ
კიდრეც, მაგკამ თქუენ უოველივე გამისწოდეთ და
უოველივე კეთილი მასწავლეთ. ამისათვის მოვალეთ
ჭკაცხ ჩემს თავს, წომ კიდრეც მიუყადეთ.

დიონოსე.

(თავისთვის.) ახ! ღმერთო ჩემო! ეს და მესმის!...
(მადლად და ენა თან ებმას.) მე...მე...მე მოვსულვან
მამი თქუენისაგან თქუენთან ამისთვის, წომ უნდა
გკითხოთ... დავსხდეთ კნიაუნა.

შელოგია

(შემოუბრუნებს ფიცხლავ სკამსა.) თქვენ დაბრ-
მანდით ბატონო დიონოსე, მე ფეხსეუდ დაუდგები-
დიონოსე.

(სკამს უკან გაიწეოს) კნახი მისეილ შენაშიე
მოსულა აქა...

შელოგია.

(სიტუკას აწთქვს.) დიას.

დიონოსე.

ხომ იცით ჩასთესაც?

შელოგია.

უნდა ჩომ, ვითომც მე შემიწთოს.

დიონოსე.

უნდა — (ცოცა მოჩქარებით) მამა თქვენს ანა
სუჩს თქვენნი ძაღის დატანება.

შელოგია.

მე მეც ვცდა.

დიონოსე.

დიდად კი სუჩს შეატეოს, თუ წოგოწის აწწითა
ხან შენაშიესე.

შელოგია.

მე ან მინდა ქმრის შეწოვა.

დიონოსე.

მე იმას ნიშნავს, ჩომ ანაგინ მინდა მიუკანდესო.

შელოგია.

მამ თუ მე ატყე უოფელა, მინდა ქმრის

შეკთვა. — ამისათვის რომ შე მინდა მიუკაცრდეს ვინმე
 ზე ამისთვის რომ შე კიდევ მიუკაცრდეს ვინმე.

დიონოსე.

(განკვირებულით.) ა!... მაგას თქუწნგნით ან მო-
 ვულოდი!.. მამ სჩანს, რომ განაზი ძახიელ შედა-
 შიძე....

ჰელაგია.

თუ დმეკთი გწამთ დიონოსე ნუდაც გამისხენებთ
 იმ სუფულს ზე გიუს ვიდაც ანის!... (გამოადრთმეკს
 სულსა.) სწოდეთ უნდა გითხნა, რომ მიუკაცრდეს
 თქუწნ!...

დიონოსე.

ნას ანობ ვნაუნა.... დუთის გუფისათვის....

ჰელაგია.

შე მინდა რომ შენ შემიანთო.

დიონოსე.

შე!

ჰელაგია.

დახ, თქუწნ ჩემა მასწავლებელი.

დიონოსე.

გნაუნა ჰელაგია!.. თქუწნ როგორდაც თავი
 გავიწყდებათ.

ჰელაგია.

ნა მაგიწყდება?

დიონოსე.

თქუწნა გაქუსთ შთამომავლობა დიდკაცობისა...
 ?

შეუბნა.

დავქნა, რომ დიდკაცობის შთამომავლობა მაქვს?
დიონოსე.

ახ! ფეხთო ჩემო!... ანა, ანა, ვე წიგნი ან
ანის.

შეუბნა,

თუ კი რომ ყველაზედ მეტათ თქვენს მიუკანსათ.
დიონოსე.

მეც თუთან მიუკანსაქ, ყველაზედ მეტათ, მაგამ...

შეუბნა.

თუ კი ატყა, შე დალოცვილო და, მადას უყუ-
რებ, მანემ ჯვანაც დაიწერე.

დიონოსე.

ბატონო მას მიბძანეთ, შე ენთი საწყალო
სამდგალო კაცა ვან ზე წოგონ იქმნება...

შეუბნა.

და ვქნა, თუ კი წუში გული სხუას ან მიუტყვის...
დაწმუნებული ვან რომ თქვენთან ჩემს სიტყვას
გავატარებ ბედნიედად.

დიონოსე.

ახ! შეუბნა! თუ რომე ვიქმნებოდათ იმ საუ-
კუნეში, რომესაც რომ ხანობდნენ მოლექსენა იმ
საუყურეო, მასაკვიანგელია, რომ დიდის სიხანულით
შევიანთავდა... მაგამ ახლა სხუა დროა... თქვენ
ჟნდა შეიწოთ კნიაზი, მადასც კნიაზსა ხანთ.
შეუბნა დაბადებულია კნიაზისათვის ზე ანა ჩემის-
თანა საწყალის კაცისათვის!... ვინ კითხულობს ჩემს

ბედნიერებასა ბევრიც რომ მინდოდეს...

პელოგია.

მე ვკითხულობ თქვენ ბედნიერებას აი, მე. — და...
 მდებარე გითქვამთ თქვენ თუთან ჩემთვის, რომელი
 უნთი მხოლოდ გული გაამატოთსებს კაცსაო. (გულ...
 ზედ იღებს ხელსა.) მანქანად რომ უკრეც ადგა...
 სწულე რე ამოვიჩინე გულით კეთილშობილი რე
 მატოისანი კაცა.

დიონოსე.

თქვენნი ჭინიძე ვნაუნა დასტევეთ მაგისტანსა
 განხანსა მაგისტრს ხომ ან გამამგზავნა მამა თქვენნი
 ნა?... მაგვკან ქონადას რომონც თქვენნი
 ფიქრობთ, ათი ათასი მაჩუხა აქეს. — თუნდა უნთთ
 იმ მიზეზთაგან გეტყვი, მაგვამ ან მაგონდება.

პელოგია.

ამისთვის ან მაგონდებათ რომ სწულებით ანაა-
 ჟუნი მიზეზი დამახკოლებელი ან ანის.

დიონოსე.

თქვენნი ნება?... გული ჩემი დიდ შეწოებასა-
 შინა ახლა... შესაძლებელია კი ან ანის.. ჭეშმარი-
 ტათ სწონეთ ვანობ რე ან და კანგი იქმნება რომ
 თქვენ ნათესავებს უველას ვერულება რე სახლში
 ანაგინ მიმიკანებს, დაგინებენ განვიცხვასა, იის
 რომონ შეინთოვო რე გვან დაიმცადაო, ვინაცხვის
 ნაებს იტყვიან რე დას ანა.

პელოგია.

(იცინას.) მაგისტანა სიტყუები სათავილოა?

დიონოსე.

განა იცანით კადეც?

ველაგია.

ვიცინა საყვარელო დიონოსე. წოგონ ან ცა-
ვიცინო. რომ წაა წუღიწადია ჩემი მასწავლებელი
ხანთ ზე აწათდეს ან მოგიცინათ ესწეთი ცრუ და-
წიგება, წოგონათაც დღეს.

დიონოსე.

მაგას ძალიანა ვწუხვან!... ჭკუშმაწიგათ რომ დი-
დათა ვწუხვან. ამისთვის რომ...

ველაგია.

შევი ძალიან მიხანან, ამისთვის რომ...

დიონოსე.

(აწვევითა.) ამისთვის რომ...

ველაგია.

ამისთვის რომ... ამისთვის რომ თქვენს უთუთ
უნდა შემიწიოთ.

დიონოსე.

აწათდეს!

ველაგია.

შეწმუნეთ, რომ ჩემის შეწთჯით იქნებით თქვენს
ბედნიერი! ვიცხოვრებთ თანხმობით, უოჯლით კმა-
ყოფილებით იქამოდენ, ვიდრე უწთი ჩუტნგანა
დაძინებს საუყურას ძალით, მაშინ დანწიმილი
ცოცხლათ, წასაკვარველია რომ დანიუებს ცოწილსა
ზე აწა სიცაღსა. მაგწამ იქამდინ ჯუკ წინ ბეკნი
დწთ გვაძეკს, ძალიან ბეკნი!... აბა! დაწკან კედი

თუ ან დაჭკნავ კელსა, ნიშნავს წომი ანა გუგაწე-
ბიგან.

დიონოსე.

მალიან კანგი ანის, წომ კაცი იუოს მატრო-
სანო, მაგნამ ხანდისხანკი მნელია, მალიან მნე-
ლია. ახ! კნიაუნა, უნდა იცოდეთ თუ წომგონა მტან-
ჯავთ ზე მანჯალებო. — ანა, ანა, ან შემიძლიან წომი
მამა თქუწნის გავუბელო მაგახედ მე დამ.

პელიაგია.

მე თვთან გავუბედავ კიდევ ზე კიდევ ვეტყვი.

დიონოსე.

დვთის გულისათვს ნუ!... წაც წომ მე
ბედნიელებაში ვან, სულ იმისი წუალობა ანის, ზე
აგნე უელს ნუ გამოიჭნი თქუწნი ჭიკიე. ხომ
ფიცხლავ იფიქრებს, წომ ჩემი ქალი უცდენიაო,
ახ, დმენთმან ნუ ქნას!... უოგლისა შექომქმედო,
შენ გევედრები განმარწო ამისთანა სანინელება.

პელიაგია.

მამა ჩემის სუტვილი კი ანის წომ შევიანთო
მე, ვინცა მსუტს. წადგანც ეს ასე ანის მე მსუტს წომი
თქვენ შემიანთოთ ზე ვიუო ბედნიეწი. თუ თქუწნ ან შე-
მიანთავთ, უეჭველად უბედწი ვიქნები, მე ამას თვ-
თან მამა ჩემსაც ვეტყვი; იცი და მასუხსაც მომცემს
ამახედ? იქნება მინკულად კი გაცოდეს ზე მოხანს,
ხომ ან გაგოდო. მაგნამ მექმე და იფიქრებს დამილით
მეტყვის, აგნე იუოსო, მუჯლო პელიაგია დმენთმა
გატბედნიეწოსო. მაშინ ახა ახლად თქუწნი იფიქრეთ,
თუ და გულებსუწვალედ დავუკოცნი კელებსა, მექმეთ

მოკაღ ზე ეელხედ შემოცხვევი. წოგონ გიხანდუ-
ბენ უოველნი. შე მხოლოდ ახლა ვუცდი მაძის ჩემის
მოსკლასა. გული მიცემს, რომ ერთი ძალე დაბრუნ-
დეს. წედან სწულეებით ვენ მივხვდი, რომ შეტოს
თქვენას საუკანულოთ ვიტინოდა, ახლა კა შეკატე
(უნდა გამოანთოს ხელი)

დიონოსე.

(ხელს გამოსტაცებს.) ახ!... თქვენ შე სწულას
გონებითგან ზე ჭკუისაგან მშლით განაუნა.

ჰელოგია.

ანაოდეს!... ანაოდეს ანა გშლით ჭკუისაგან!...
ახ!... წოგონა ვწუხვან, ვადაც მოდის, კიდევ მან-
დოდა წადაებიც მეთქო, მაგნამ დაგვიშალეს.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 5.

ადწინდელივე ზე მოუწავი. (იფლიას ქვეშ ამოდუ-
ბული აქუს გუდა.)

ჰელოგია.

(მოწუნით.) ჩუწნი მოუწავი!... რისთვის მოვიდა
ეს წუეული ამ დროს?... შენი მტეწი! მოჭკევა ახლა
ზე, ეშმაკიც ვედაც დაჩუქებს.

მოაურავი. (თან სტვირის აურავს.)

გნაუნა, აწ განუცხადეს თქვენ ხანძსსა დიდე-
ბუღსა,

მონა ესე ძველთაგანვე, რომ უხანის უოველ სწულსა,
მაგა თქვენ შეუფლებახედ, ვით ან უხანოდეს გუღსა,

დაუკვებნივ მოგახსენებ, თუ რომ კი მიზომებ ვუღსა,
 თქვენას ქებით აღვძვამ ენას. მტყელს ხმელს მივცემ
 სიხარულსა,
 ამ ჩემს გუდას მაგნათ გაგებენ ან ვიშუებებ ბლომათ
 სულსა. (უკნაჳს.)

პელაგია.

(ამდგრეულად.) ნაზელ უხანას? ნა ანაჳია?

დიონოსე.

(განკვირებით.) უთუოთ წვეულა უუხს გვოგ-
 ღებდა.

მოურავი.

მოურადეო ველწიჳეო, მოგახსენებთ გაბედვითა
 რომ კნიაჳნა ნამდენჯეძე მიტეკნია ამ კელითა,
 ზ იმას ხომ გიდა მოსტელის, ულახვიჳან ვით სი-
 ღითა,,

ვით იქნება რომ აწ მონა ან ვიახლო მოლოცვითა,,
 მუხნო თქვენცა შემეწივეთ, იწუეთ დენა ყოვლის
 მხრითა,,

სიხარულით მოვევთ ფრენას, შემეწივეთ მხანა
 ფრთითა...

დაუკვებნივ მოგახსენებ, კნიაჳნავ თუ მომცემი ფუ-
 ლსა,
 ამ ჩემს გუდას მაგნათ გაგებენ, ან ვიშუებებ ბლომათ
 სულსა...

პელაგია.

მოურავო! ხომ ან გადაიწივე? .. ნა დამანთუ-
 ბის?... მეჯავრება თუ დურთი გწამს მაგ სტვი-
 რის დაჯგნა, კანგი, კელი აიდე. — ანა, დჯეს ნა.

მოგლანდებია... ხომ ან გავაუბრებულხარ?...
მოყრადგინი.

ანა გსათ ან შეუძლიან დაჩუმება ჩემს გუდასა,
საუგინნი ჭწინწოდანი უნდა მოყვნენ უოვლნი კვანასა,
თუ რომე აქტს სადმე ძალი, აქნევენ ღმერთს ნეტა
წასა,
როგორც წყალა უღვეველი უნდა მოყვნენ სულ
ღენასა,
უოველ ქონწილში თქუწნს გუანში. მოყუთლივან
მე იდეწასა,
ბატონებსა წას ვკითხავდი, ვინ მასდევდა მათ ნებასა...
დაუკვებნივ მოგასსენებ, კნაყნავ თუ მომცემი ფუფსა,
თქუწნას ქებით ადვძნავ ენას, მწთელს ხმელს მივ-
ცემ სინანულსა.

პელოგია.

ღმერთს მოყუნავო, გონია შენც იცოდო. ზანას-
ქევი... შაჟათი რომ იყო, კადევ ვიფიქრებდი იქნებ
ჩემი ღმერთს გეგონამეთქი, ზ ან ვიტა ეს და ანბა-
ვა, რომ აგრე გინადიან.

მოყრადგინი.

ან გეგონოს დაგაჯერო მე, მოლოცვა მანტო
ესა,
მოგილოცავ კნაყნავ თქუწნ, უფლო კანგსა სხუა
წასმესა,
მამ თქუწნი სანადილოთ, და წავიდა თოფით ღმერთსა,
დახუდნენ თუანი ცოტა გაწყდა თავში ხმალი რომ
ან სცესა.

პელაგია.

როგორ თუ სძალი?... უნთი სწონეთ მითხანთ
თუ ღმერთი გწამს, მალე, წას ანბობ?...

მოყრადვი.

ესაუბს იყო, ამ საათში რომე კაცი მოვიდოდა,
დათოკილი კაცი მოჰყვა, სოფლის სოფლად მოყვი-
როდა,
ისი კაცი თული იყო, ბატონს ტყეში მიხლომოდა,
აქედნა კინადამ ხმლით, რომელიცა წელსა წყუმიდა.

პელაგია.

(წიწკნისუფი) მითხანი ჩქანა, წა ანბავა? უნთი
კაცო გაძებნენ!

მოყრადვი.

როს ბატონმა დღეს დილითა სტუმანი თან წა-
ნიტანს
სანდინთო შესაქცევათ, მითხან, ესდეთ იყო განა?
ნი დროს კაცებს რომ მოშოვნდენ ახლოს იყვნენ
იქ ტყესთანა,
უნთი კაცი გაიგანდა, კელში ეშენა მტკუნ-
ლი დანა,
უნდოდა რომი...

პელაგია.

(სიტყვას ანთმეგს) ლექსათ ნუ ამბობ ღვთის
გულსათვის, ისე სიტყვი... თუ ღმერთი გწამს ისე
მითხანი წას ანბობ?

მოყრადვი.

თი თქვენნი ჭიბე რომე განხლათ, წარგან
ლექსათ ანა გნებავთ რომ მოგახსენოთ. ბატონმა

თოფა ესროლა ენის კუთხედებს ზე მოკლად, შექმე
 ისე მოკლა თქვენნი ჭიაშე. რომ სულ თავი სის-
 ხლში მოსკრიდა ჭქონდა...

ველია.

(მოუთმენლავ.) მერე... ჯ და თქვ! შენ?

მოუყრავი.

შენე ზე, მეოჩე კუთხედელაც თითქმის მკვლანი იყო,
 ასე რომ ძაღლები თავის მოკლულობის წესით უკან
 მისდევდნენ. — ამბობენ ვითომც, ერთმა მწევრმა,
 გონია თქვენნი ჭიაშე შაველას რომ ეძახის ბა-
 ტონი, იმან ძალიან გაიმანჯჯავო. ამ დროს თქვენნი
 ჭიაშე შეხვდნენ უცებ ერთს ვიღაც მაღლიცოთენეს,
 რომელიცა დადიოდა მოწყალეების სათხოვნელად.
 კაცებმა თუთან თავანთის თვალით დაინახეს, რომ-
 ცოცრ ამოიღო ბატონმა თავის მოწყალეს კელითა
 შუთა ზე მისცა, მაგრამ მაღლობის ძაგეუთათ იმ
 შესვუნებულმა დაზნობაჲთ ამოიღო ხმალი ზე რომ-
 ცოცრ კაცოებულთა ძაღლი ისე მიჯანდა თქვენს
 ბეწყინვალე მამასა. რე რომ სიტყვი ან მოშველე-
 ბოდნენ, შენა მტყენი!

სიბუნის დროს მოხუცებულს, მოღვესესა მე სა-
 წელსა,
 ბუნის ლექსის წამმოქმითა, გეცოთულა ვანკევი
 კვალსა,
 სახლავის ქუას დასაწედად, ბაძემ კი ვითხინდა
 თვალსა
 ამ მოხუცებულ თვალესა მამინ ვინ ნახევლა მშენ-
 ლსა.

შელობობია.

(შეშინებული.) ახ! ღმერთო ჩემო, ეს წა მესმის!...
მოუწადეო, თუ ღმერთი გწამს კელი აიღე მაგ ლე-
ქსებისაგან, თავი დაანებე მაგ გუდას, ისე მითხაწი,
ისე ილაშქრე...

დიონიოსე.

დაზნობნივები ყოფილან!... ამ დროს? — ეს სა-
ქვიანველია!...

მოყრადვი.

შევი ამ შეშთხვევამ ძალიან საქმე მიყო... ენთი
კანტი ლექსი ხომ შევთხუზე ბუტყულა-შვილსედე...
ახლა შუთრე თუ წა ლექსი შევთხუხო ჩემს ბატონ-
ზედ!... დაუკვეხნავ მოგახსენებთ, რომ ჩინებულად
იქნება.

დიონიოსე.

ხომ დაიჭინეს ის კაცი?

მოყრადვი.

იქვე დაიჭინეს, იმ საათში... ბატონმა ბეძანა
დაჭედა ზე შეგდუბა ოთახში, შინამ მღვანბებს
აცნობებდენ... საცაა შემოიყვანენ აქეთვე... (შვი-
ფანჯარასთან.) მანქლა... შე შგონია... ატეკ ისინი
ანდინ, რომ მოდიან... დიხ, სწოლეთ ისინი არიან!

მუხნო ახლა შემეწიგეთ, იწუეთ დენა უოკლის
მხნითა,

სინაწულთ მოკუვეთ ზუნანს, შემიძვევით მხანნი
ფნითა.

(გაქა.)

შელოგია.

ჳეგე ჩემს გარენაში ან მანახავს თუელი კაცია, თუ
წოგოინია! მინის სახე უთუოთ საშიშანი უნდა
შქონდეს.

დიონოსე.

აკი კინაუნა ქუთაიხში ნახე ეწთი ქუწლი აბხაზი,
აშინთანა იქნება წადა! ადრეც, იმახდენ თუწმე
შაშა მოეკლა.

შელოგია.

(განცვიფრებით.) შაშა მოეკლა!.. განა ქუწკანა-
ზუდ ანიან იშინთანა ვაცრები წომ მამასაცა შქლაშენ?..
(მივა ფანჯარასთან.) უუწეოთ, უუწეოთ... წოგოინი
უმაწვილი კაცია... წოგოინი ტანი აქუს!... ახ! ხუღამ
დიონოსე წოგოინი მოწუენით ანის! — აწა, აწა,
ეს სწუღებით თუღ! აწა გავს!... შე წოგოინდაც
შეცოლდება ის სწუღადი... ახ! შეწბდალებელო კაცო,
ეწთი უუწეოთ თუ წოგოინის ცემათ აწწეგენ საწ-
ეწობილეში!... წოგოინი სასტოკად შეცვეგინ!... შე-
ავღეს ჳ კანს უკეტამენ. აი, ახლა ვი დანჩა მან-
ტო შემწუგდეული. წა მწუღია იქ უოუნა იმ ბწელა-
ში, იმ სწუღაისათს..

დიონოსე.

(თავისთვს.) ჩემხვდ შგონია კი წომ მწუღი ან იუოს.

გ ა მ ო ს უ ლ ა 6.

აღწინდელიგენი ჳ ღიასამიძე.

შელოგია.

(შუღაგია.) მადლოზა დიქოსა შაშა ჩემო, წომ
5.

მშვიდობით დაბნუნდით, ახ, წა მინადან!...

დიასამიძე.

თუ ღმერთი გწამს, შულო შელაგია ნუღანდ
მაძაგონებ... ახლა კარებში დამხვდა ჩუენი მოუწაჭვი
ღ ლექსები ლექსებზედ მოძაყანა მოლოცვისა.

დიონოსე.

მოუწაჭვი გვეუბნებოდა ზე ჩუენ ანა გვეჭეოდა.

შელოგია.

განა იმისთანნი უმარგაღაგატი, იმისთანა კანგვის
სახის მქონებელი თული კაცი ანის?

დიასამიძე.

სწოწვთ ვიცი რომ იმ კაცს უნდოდა ჩუენი ცაცუფ-
ცუნა. მაგნამ ამას კი ვუიქნობ, რომ იმ კაცისათოხს
ეს საქმე შინგული ზე უკანასკნელე საქმე იყო თავვის
სიტოცხლესი. საკვირველი შეშხვევა კი ანის! ის
კაცი მოხვდა მოწუაღებსა ღედისათს. მეც მიკვუცი
წამდენიმე შაგი ფული, წასაკვირველია შექმდლო
შეტი მიშეცა, მაგნამ იმისათს ვისა სცადლოდა
შაშინ, წოდესაც რომ მე განთული ვიუაჭვი, კუუ-
ღლების ჭეწაში ზე ძაღლების უგუაში. ხომ კანგკათ
ოცით დიონოსე, წოდესაც კაცი განთული ანანის
თავის თავის კმაყოფილებაში, მაშინ ეგნეთი გუუ-
შტკოვრული ან ანის. უნთის სტრუვით უნდა გიით-
ხნათ რომ იმ კაცმა დამარყო თხოგნა, ბეგნი ძაბშე-
ციო. წა მოკწოწი, ფიცხლავ მომკანდა ხმამაღ
ამოღებულთ, მაგნამ შექმდღან დივიფიტო, რომ იმ
კაცი შაკ კელობისათს ან ანის დაბადებულთ.

ველია.

სწოტეთა ბეძანებთ შამა ჩემო.

ღიასამიძე.

წოდესაც წომ მტაცა კელი, შევატყე წომ კან-
ქალებდა. შატანა უმანკილსაც კი შეეძლო იმისი მო-
ჩევა: ახლა მე ღიდათა ვჩუხავ, თუ დისტუხ შევი-
ბყან ის საცოდავი ზე ან გაუშვი წასულ იყო
თავის გზაზედ. უნთი მანუთი წომ შიმეცა იმ საწუ-
დისათუხ ეს საქმე ან გაწდამხდებოდა. — დიონოსე.
შოდი უნთი უნთათ მოვიდა შანაკოთ ამ საქმეზედ,
ზე თუ შეიძლებოდა გამოკვამეებინოთ ის, კაცო მი-
ნამ საქმეუნოდ ან გამხდაწა იმისი ღანამაული.
(უნდა გაიყვანოს შეოტეს ოთახში.)

ველია.

შამა ჩემო, მე ზე დიონოსე ღიდი ხანი აწის
წაც წომ უნთათ ვღანაკოტობით.

ღიასამიძე.

ქოწინებაზედ?

ველია.

მე უთხანდი წომ...

დიონოსე.

(შეშუოთებულად.) თქვენის ბეძანებით კნაზო...

ველია.

ან მიჯუკებს წომ მე ეს ..

დიონოსე.

მე აწც კი მივიტხავს თქვენთუხ კნაუნა!...

ველაგია.

დმუხთს ექწმურე მამა ჩემო, მე მხოლოდ ის
შუხადი, დასაცა კვდებნობდი.

დიონოსესე.

(ხელეთ აჩვენებს შეთქმეს ოთახს.) თუ წამოვე
გნებავსთ კნაჩო ჩემთან მოლაშადაკება, ინებეთ
გაგადეთ სხუა ოთახში.

ველაგია.

მაგვამ მამა ჩემო, მაღიან მშიწიანი კი უო ....

დიონოსესე.

მაგვხედ მექმე ვილაშადაკოთ. ვუკ დნო აწ
არის.

დიასამიძე.

ფუ!... დასწევვლა დმუხთმა ზე დაშაშათა, ეს წო--
გორ აწყვით დაშადაკოუნ!.. ამას დას ნიწინავს!...
თქვენ ერთი ერთმანეთს სიტყვას აწთმევთ. შელაგია,
დასაც აწობ შენ თუთან გესმის თუ აწა?

ველაგია.

თქვენნი ჭინძიე მამა, ერთი უური მიგდეთ, მკა
უოვლის ვუკს მოგახსენებთ!... თქვენ თუთან აწ
მაშეღეთ ნება, შევირთა ის, ვინც მე მსუკს?

დიასამიძე.

სწოტეთ. ახლა წაო?

ველაგია.

(დიონოსესს.) გესმის თუ აწა? ახლა?

დიონოსესე.

(ველცახოსს თვალზედ მიიუარებს ზე გაცა.)

მომტრევე კნისთ სისხლა წამუანდა ცხუთითგან.
ღიასამიდე.

(მიჭკუანის უკან.) მე თქვენ მოგიცდით, ჩქადა
მოღათ. (უნდა გასვლა.)

ჰელაგია.

მამა ჩემო! მატანას ხანს მომიმინუთ თქუშინთან
მოსაღანადაკები საქმე მაქუს, დიდ საქმეზედ.

ღიასამიდე.

(იტინის.) დიდ საქმეზედ? — გონია ახალის საკა-
ბის უიღუა გინდოდეს, ან კიდევ იმისთანა სხუა დამი...

(გაუა.)

ჰელაგია.

(შანტო.) საკაბე.. მანთლა რომ საკაბეც მინდა,
კანტა დამ მოშაგონა მამა ჩემმა. (ხელცახოცით
იბუკამს შინზედ.) ანა. ეს ანამშველს; შინისაზე
იბისათუხ შეუის რომ გუფი აღშუოთებუდი მაქუს.
(ხელს გუფსზედ იღებს.) როგორი მიცემს.. მე მა-
ღიან მიჰუანს დიონოსე — ეს სწორეთ მანთაღია!..
შეკამიდე კი ასე მგონია რომ კაცი ან ანდეს მეოქო,
რომ უუჩრებ შინზედ სიტყვით მომდის; მამა ჩემმა
რომ მიმცეს იმას, მაშინ უუჩრეთ თუ რას საქმეს
დაეხუეა უნთის სიტყვით ან მოგასვენებს. (მივს
უნჯ რასთან.) ის სწულადი კიდევ საშურობილური
ცდ შიშით.) ახ! რა საშინელუბა ანის თქ მუთ-
ჟის! ნუგა ვიტოდუ სასმელს-საჭმელსაცადანი ან
ამ უენ იმ სწულას. (უუკანის მოუჩაგს.) მოუ-
ჩა მოუჩაგო! აქ შემოდი ჩქადა! — ის საცოდავი
კაცი როგორდაც გუფში მაშინს, ამისთუხ რომ

თავის თავი შეუწინავეს თავის დედისათვის; ამას
ცუდი ზ ბოლოტომიქმედი კაცი, მონია წამ ანა
იქს. მიუტანე წამე საჭმელად.

გ ა მ ო ს ვ ლ ა 7.

შელაგია ზ მოუწავი.

მოყრავი.

მინამ თქვენ მიბძანებლით კიდევ მიუტანე

შელაგია.

წა მიუტანე?

მოყრავი.

ცანკელი შუნი ზ წელი.

შელაგია.

მოგონ ანა უცხოვერსან წომ ცანკელი შუნი
მიუტანდა. მიუტანე წამ კანგი საჭმელი ზ უნთ
ჩანეკიც ღვინო.

მოყრავი.

თქვენს ბძანებას ბანემ კა ავასწულელებდი მაგ-
წამ, მამითქვენისა წომ შეშინან, გამიწუნება წომ
შეიტყოს სხვა წამეც მიმიტანა. თუთან ბატონმა
ბძანა შუნისა ზ წელის შეტი ანა მისცუთაო.
თონემ ცუდად მოგაძღვეითო.

შელაგია.

მაშინ უბძანებდა, წოდესაც წომ გაყავნე-

მკალი იყო.

მოყრავი.

მე კი უნდა მტკიცეთ ავასწულლო თქვენა ჭიბუჭ.
ველოგია.

ლოგონი სულელი ვატი ხად. თმა გაცთუთნებია,
ღ ან იცო რომ ნუგეში უნდა სცე უბედურსა— მს-
მეტი გასადები საზელომილისა, მე თუთან შივალ ღ
შიუტან დასქეს.

მოყრავი.

ვეკ შემიძლიან ავასწულლო თქვენა ბნძანება.
ბატონი გამიწუდება.

ველოგია.

მომეტი მეოქი, თოდემ მე ვიცი.

მოყრავი.

(ამლეგს გასადებს.) ახლავე წავალ ღ თავს ვი-
მანთლებ ბატონთან.

ველოგია.

საითაც ვინდა მიბნძანდი. (ჩქადა გავა.)

მოყრავი.

(მანტო. ვეკ დაჩუმიდება, მეკე თავს იქნებს.)
ხედავო წა შიბნა, ანა, წა რიგია ეს! ყოველდღე ვატი
წუნანი შედიან. მეც, მეტი წა ჩანა ვითმენ? ამ
ბატონსან კნიაუნასაც ჰგონია რომ კეთილს საქმეს
შინადის. ის კი ან იცის, რომ ნათქვამია. ვინც იმანაგს
ის ქუნდილო ღ ვინც ქუნდსა შევლის ისიც აწი-
ნაგაო. (გავა.)

(ფანდა დაუშვება.

დასასწულლო მესამის მოქმედებისა.)

მეცხე გრეკული მეორის განჩინება.

იღ — სიბრძნის მოხუცება ნაცვალმა, ქეშხამ, ანუ მამასახლისის დასაქმობის წინა აღმდგევი თურამ დააშავოს, ექვსი თემანი ჯადიმა წაეწოთოს რუქნის ბმძანებით სხუის ხანადდლოს ჯადებს მიეცეს; თუ თეთნი ანა ჰქონდეს მამუღი დაესეიდოს.

იე — თუ თავადი ან აზნაური ახალის თვის შინ-კეფლის დიცხუთ წინა დღეს რუქნთან ან გამოცხადდა ზ მხათ ან გვერგენა მას ის გადღახდება, დაც გადღასახდენი დაგვიწერია. თუ ენთს დღეს დააკლდა, ენთი ჯადიმა წაეწოთეკა. თუ თმ დღეს, თნი ჯადიმა; ენთის სიტყუათ. დაიღენ დღესაც დააკლდება იმდენი ჯადიმა გამოეწოთეკა. თუ გაიზანა, ან კაცი გაიზანა, ან დასაქმობის წინააღმდეგეი დამ ჩაიდინა, სამად ზ თხად გადღახდეს, თავადს თუ აზნაურს, თუ ცლეს.

ივ — იტრევი ცლესი თვის უკანასკნელს დიცხუს თუ რუქნთან მხათ ან მოვა ზ ენთდღეს დააკლდება, ის ენთხელ სხუღად წკეშლაში გაიტანოს, თუ თნი დღე დაიგვიანოს თნჯულ გაიტანოს, ზ დაჯდენაც დღე დაიგვიანოს იმდენჯერ გაიტანოს. თუ გაიზანოს თხჯერ გაიტანოს წკეშლაში. თუ შინადმი ან წამოვიდეს, თუ ვერც მოხუცე ზ ვერც მესტონემ შეიძლოს იმისა გამოეკანა ზ დამალვა დანიუოს აქა ზ იქ ცრეუბაში ზ სოფელაში, ის ცალი სოფელმა ან იპოვოს ზ ან მოგვდეს, ექვსი თემანი ჯადიმა გადღახიდოს ზ ეს ჯადიმა რუქნის ბმძანებით იმ

დასტურს გაეუოს, რომელსაცა გაქცეულა კაც ან
 ეგუაგნოდეს. თუ მან სხუა სოჯელთ ბუნ. გობა ზ
 დამაჯგა დაიწეოს, თუ ერთი კომლა ნათესაგია ან
 მოყვარეთაგანი ზ ან სოჯელი მალაჯდეს იმთ ან ის
 კაცი მოგვცენ, ზ ან ექვსი თუმანი ჯარაია გასწიონ
 ატრეოვე. თუ ერთი კაცო მალაჯდეს, იმანც ექვსი
 თუმანი ჯარაია გასწიოს, ზ ის ჯარაია. როგორც
 ზეკით დაგვიწესებია იმ რიგათ ჯარებს გაეუოს. თუ
 ის გაქცეულა კაცი ცოლმუჯლით თავის სოჯელს
 გაეპადა, ეს ჯარაია კადევ იმავე სოჯელს გამოე-
 რთვას. თუ ვინმემ იმისი გაპადა იცოდეს, ზ ან
 გაძილოს, ექვსი თუმანი იმას გამოერთვას; უკეთუ
 ან შეეძლოს, სახლი, კადა, მამული ზ დეოული
 გაესკიდოს ზ ჯარაია-ში გამოერთვას განწესებისა-
 მუკ ზ სხვა სასაზღლო ჯარს გაეუოს. თუ გაქცე-
 ული კაცი, სოჯელთ ან ერთმა თავისმა, მუზობელმა
 ნათესაგებმა, თუ მოყვარემ მოგვცვადოს, მაშინ ამ
 წინა საძაბთაღს მიხედვით საქმე გაიწინჯოს ზ ბჭა-
 ლეულს შესაფერი სასჯელი მიეგოს.

ის — ესე უოველივე დიდმა ზ მცინემ შეიტყოს,
 როგორათაც მსჯულთს განონის შეცვლა ან იქნება,
 ისე ამ ლაშქრობის ზ განწესების მცინედს დასმე
 დაკლებას ვერ შევიძლებთ. ანცა წუწნ დაკანდვიოთ,
 ანცა წუწნმა მუჯებმა ზ ანცა დიდ შაბთო შუამავლო-
 ბით დაიხდვეს. ზ თუ ამ საქმეს შეეხო ვინმე სამ-
 დჯდელი ანუ დადუჭული, თავადი ანუ აწინაუკი ზ
 ცლეხი, კაცო ანუ დედაკაცი, რაც უნდა ნატოოსანი
 ბჭმანდებოდეს, განონსა ზ ბჭაღსა ქუწმე იმუ-

ფუბოღეს ზე სატყუის მიცემა ემანთოს დმქითან სუფითაც ზე ხონცითაც.

ის — რომელსაც თაგადს მამულას ზე საქონდის ილაჯი ანა ჰქონდეს, ის სატყუსადოში ერთი თვე ღაგბას ბოჩკილათ, ზე ცაჩიელის პუტის ზე წყლის ზე ღვინის მეტს ნუჭას მიაღუბანებენ ზედა მდგომელნი, ზე თუ ზედა მდგომელთ შეუტყუვეთ, რომ წაც ან ღაგვიწეკაა ხასმლისა, საჭმლისა, ის მიუტანებთათ, ის გაკდასახდენი მათ გაკდახდესთ.

ით — აგრიოვე ახნაუჩს, რომელიც უილაჯო იფის ასი ფაქეშის გამოჩნეული ჯოხი ღაგკას ზე ერთი თვე იმავე წესით, რომელიც თაგადს შეიღუბსედ ღაგვიწეკაა, იმან ტყუსადობა გასწიოს საპეკობილშია, მაგამ მნახვი ნურც ერთთან ნუ მივა, გაკდა იმ ერთ თვეს. პუჩიც თაგისა ჭამოს ზე ღვინოც თაგისა ხვას. თუ ტყსადი ავთ გახდეს, ის ჩუწნის ბკმანებთ აქიშა ნახოს, ზე თუ ვადით ღაგვიტყიციოს იმისა ავადმეოფობა, ვადეც გამოუჩეს. თუ ტყუილად მოუგონა ავადმეოფობა, მოემტრის ტყსადობა ზე ამგაკანა ღამნაშაყენი ქალქს უნდა დატყსადდენ ზე აქ აღასნულონ თაგთანთი გაკდასახადი სასჯელა.

კ — ამას შინის დავთაქება სოჯელსოჯელ უნდა ებანოს მდგელსა, რომელიც იქ მინჯელაა. ზე მან კარგად შეინახოს, თუ წახდინა, ან ღაგკა, იმის ხარი წაერთვას. თუ სოჯელში კარგად წიტნი ან ღან იცოდეს, ანცა მდგელში ზე ანცა სსკა ცემა, რომელიც ახლო სოჯელში კარგი მწიგნობანა

იუოს, ღვთანი იმას შეუტანონ. წიკითხონ ზე შე-
ტეონ.

კა — თუ ენთს სოფელში ონი ზე სამის კადის
შმა იუოს, თუთო მებატონემ ამ ღვთანის შანი
ამოჰსწეონ ზე თავთავის უმისა თუთონ შეინახონ,
მუღამ ოკითხავდეს, რომ ამ განჩინებას ანაკან გა-
დახდეს; თონემ წაღ დაწერილია, ჩუენ ამას ვერას
მოგაკლუბო, ეს ღვთებით იტოდუნ სახარის მო-
ხელეთა ზე ეკლესიის მოხელეთა, გადახსწეონ ზე
შეინახონ.

კბ — თუ რომელმანმე კაცმა აღმოუჩინა წინააღმდე-
გობა მანდაშს, ანუ ასის თავს, რომელსაც ახანა,
იმას გადახდეს დანაშაულობის მსგავსად: გააღა-
ხოს, დაიხას ბოტკალით ზე ატრუკუ ხუნდით. იმას
დანაშაული თუ ასეთია, რომ ჩუენი გასამანჯავი იუოს,
ჩუენთან მოიყვანონ.

კგ — ამ საჩისტისა ზე საქმისათუ, წელს ქანთლი
ზე კახეთი რომ ვსწერეთ ზე იმ აღწეანაში, რომელსაც
ჩუენის მწერლებსათუ კაცია დაუმალავსო ზე ან
დაუწერინებათ, თავისმა ბატონმა ზე მოხელემ ამ
აღდგომამდის თუ ან გამოაჩინა, ზე მასუკან სხვი-
საგან ვზოკეთ, ის კაცია იმას წაუთმევა ან სახაროდ
დაიდება, ან სხვას კაცს მიეტემა.

კდ — თუ რომელმე ვლესი კაცია, სახაროში ანუ
ეკლესიის უმაში, ანუ სათავადო ზე სახარაუწიშვი-
ლოში, მემკვიდრე თუ ხიზანი ასეთი იუოს, ერთს
თვეში უქონლობით ზე სიდაწობით დაწეონ ან
შეკლოს, იმ კაცს იმისმა მებატონემ ზე მოხელემ,

რომელსაც იუოს, თვეში ხუთი თუნგი ღვინო ზე ერთი კოდი ზუნი მასცეს. ატრუთვე საბუთა მანდილი ერთის თვისა, ზე ესე გამოგზავნოს შეუძლებელი თავისი შექვიდრეც ზე სიხანაც. ჩუენ ამაზე ხანდი ატვიხდა ზე შეგვარებანებია იმით მებატონისათვის, რომ მათ საშანთლიანად საქვე განდიგონ ხოლმე თავისის უმადამ ზე სისელოდამ.

ქე — თუ რომ ღვინო ზე ვენახი ან იუოს იმ სოფელში, სადაუწაც ის კაცია, მებატონემ, მოხელემ ზე ტყეხმა კაცმა იმ სოფლიდამ ღვინის ზუსით ჯანსათ შეაჯურონ იმისა გუთი თავათავისმა მებატონემ ზე მოხელემ.

ქვ — აქამდინ რომ სოფლებს სამსხანძლოს შეჯარედით სარუნნოდ ზე ან ვინც ჩუენ გვიახლებოდნენ. უხიო სტუჩის სამსხანძლოს გარდა, ეს სამსხანძლო ამოგვიკვეთია ამ მახუზით: რომესაც ქათლსა ზე კახეთს წავიდოდით, სხუა მკავალი მუთლუთვე კაცი გამოგვიკვებოდა ზე ამ გზით სოფლის კაცნა შეწუხებოდნენ. რადგანც ეს ღამქრობა ასე განწყისდა, ეს საჯუის მოზიგეთ კაცთა თვთონკმ მოახმარონ.

კვ — ვინ იცის, ასეთი საქვე გამოჩნდეს რომ ერთის მხარეს ჩუენს ქუენახაში ჩუენ წახვდა დარგვინდეს, მეტის საქმის გარდა. — მაშინ ამ განწყესეულის ჯანის კაცისაგან რაეწოთც გვინდოდეს ზე ჩუენის ამაღისაგან ვინც ჩუენ გვინდოდეს ზე რამდენიც გვეწადოს, თან გვიახლოს, ზე ატრუთვე ჩუენის გარის მოხელენი, მდივანებენი, სალო-

ხუცესნი, ქუშიქიაზაშნი, მღვივებნი, ბაზიკეთსხუცესნი, ნაჭიკები, ატეუთვე უჩაღაბა შები, უონა-აასაუღბაში, მოლანეთ ხუცესები ზე შუიწიბები, კელ-ჯოონანები ზე იასაულები, ნაშდენიც ზე ნომეულიც ვაძჯობინოთ ისინი წავიუვანოთ, მცინა-მცინას გ'ცნოთ, ამისთვის ნო კვლავინდელისავით ჩუქნი ნომ მნაკაღნი ვი-ხლოთ, ანც ჩუქნი საწქაქს, ზე ანც სოფლებს შეეძლებათ იმათ ხაწჯა ლაშქრობის მახუხათ. ვისაც უწინ ოცნი ზე კადევ შეტი კაცნი ჰყოლოდეს, დაჰს-ჯეწდეს ექვსას, ზე ვისაც ათი ჰყოლოდეს, დაჰს-ჯეწდეს სამსა, ოცსა გინა ეწითსა; ამათის საქმისა ზე გაძლებსა, სანამდის ღუთით ჩუქნი მოგბნუნდეთ ზე შინ მოვიდეთ, წითაც იქნება ღუთით ჩუქნი წიგრი უნდა მივსცეთ; მაგნამ, ნომეულსაც სოფელში მივი-დეთ, იმ სოფელში უნდა გადგვიხადოს ძეუწინა დგინათ ზე ხსნილში შეძლებით სახსნილოთი, ზე მანხვაში შეძლებით სამანხოთი; ზე ცხენის ქენისა ასე განგვიწესება: აწილიადამ ნახევანს ენენის თვეწი ქენს ძევნად ვენ გამოკანთმეუთ, სტუჩანს განდა, ნახევან ენენის თვიდამ მოვიდებუდა გას-ჯელს შანტამდის, ოცის-სამის ლიტკით ზე ეწითის ლიტკით ქენით ძევნი მოგვანთვან შეძლებით; თუ ოცი ღამე დაგწით, კიდევ ამაჲ წიგის ძევნი მოიწიგონ, ზე მოიწიგის ჯანი, ნომეულიც გვახლდება, იმან თავისან განწესებისამებნ გასძლოს, მაშინაც ხომ იმას ეწითის თვისა თან ახლდება, ანც იქნება ნომ ანა შქონდეს.

კ'ნი — თუ ნომეულსამე გუთხეს, ან ჩუქნი, ზე ან

რომელსაჲმე ჩუქნის შულებსაგან, მტრის მიხედვით
 მიუგეჲსა მოგებადეს, წავდენის გაცოთაც მიგეჲგე-
 ლნეო, მაშინ იმ ახლო-მახლო სოფლებმა, როგო-
 წათაც მართუქდაა ზე შეძლება იუოს, რომელნაც
 მაშინ მოწიგე კაცნი იქნებან, იმათ გარდა, ჩუქნ-
 თუს ზე სხვას ჩუქნის ჯგანსა-თუს სურსათი უნდა
 მოგვცენ, კომლის კაცთ მაგალთ, თუ ნაკლებ კო-
 მლის კაცთ.

კო — როდესაც მოწიგე კაცი მომსგულდია, ვინ
 იტოს, ასეთი ავღარი იუოს: ქანი, თოვლი ზე წყლუ-
 ბის სადიდუ რომ წყალმა დაიჭინოს, იმას კუკას
 უსაუვედურებთ, თუ ვადაზე ვემ მოვიდა, მაგამ
 სადაც გაუგვდნდეს, იქაც ახლოს სოფელში მოი-
 ტადოს, ზე იმ სოფლის კაცნაც უნდა მოწამედ
 იუოდაოს, წასაც დღეს მოსულ იუოს იმ სოფელში;
 იქადამ შინ წუღან გაბნუნდეს. როდესაც გზა ვე-
 ღან დაუჭინოს, ვეცტა შუკმა ზე ვეცტა წყალმა,
 მაშინვე ჩუქნათან წამოვიდეს; თუ იმ სოფელს ლეკა
 მოუსდეს, ზე მდევკობაში დაესწას, ავის სოფლის
 მოწმობით იმასაც ჩაუგდებთ.

დ — თუ ხეიო ქანთლში ვიმეოჲებოდეთ, ან ანაგვ-
 ხელ, ან ფამბავში, ან უახახში; ზე ვახეთის მოწიგე
 თავის ვადაზე ქადაქს ჩამოვიდეს თავისის დავის
 არსასწულუბელად. მაშინ ის მოწიგე კაცა უნდა
 მაშინვე წამოვიდეს იმ მხარეს, სადაც ჩუქნ ვიქ-
 მსკათ, ზე წამდენისაც დღის სავალია ჩუქნამდე,
 იმას ჩუქნ ჩაუთოვლით ზე ანას უსაუვედურებთ.

და — ატკიოვე ქანთველთაც ასე ვუანტაკიშებთ,

კახეთს ვაწო. ეახს, ბონილოში, ნანაკში, ზ
 წოგოც მქცნ უწო მანჯკის გზაზე დავანოთ,
 ქალქს ნუღო მოკლენ: მანც კახე დავანოთ
 მოკივე ამ გზაზე წამოკიდენ უკვლვნიდამ

ღბ — თუ უწოს სოხუელში უწოს მდევლან მეტა
 ან იუოს, იმისა წამოსკლა ან იქნება: იმან ბადალა
 დაიჭინოს ზ ის გამოგზავნის; თუ ოთა იუოს,
 თაკოგანთ წავსე წამოკიდენ.

ღვ — გუთნის დედისა რა დავგონიერა ბადალან
 გამოგზავნა, წოდესაც ხვინს დრო ან ანის, მაშინ
 თუთონ უნდა წამოკიდეს, იმის ბადალს ანა ვჯეჭ-
 ვანთ.

ღდ — ანთან უოკლად სამდევლანი, ენასკონო-
 შნი, ანხიმანდნიტნი, წინამძღვანთა ზ მათის უმის
 მოხელენი ზ მოუწავნა, წომეულთაც ზოგნი
 შექმლუენი ანთან, ზ წომეულთაც თავანთის უმის
 გამოყვანა შექმლანთ ზოგისა ზ ჩოგნისა ანა,
 მაგამ ამ ლაშქრობაზე ის ამნაშავე ჯაცნი ველში
 წომ ვერ ნაიკლან, იმისა სხლას მამულთ ზ დე-
 დულთი ზ საქინთი შექმლუენი ველში მოგვცენ,
 ზ ანც იქნება, წომ ოქში უწთი ან მოგვცენ. წომე-
 ლნიც წომ შექმლუენი ანთან, თუ ისინი ან მო-
 გვცეს ზ ან დამნაშავე ჯაცნი ან აღმოჩინეს, სო-
 ფელს გაწდავანდევანებთ იმას, წაც ზუვით დავგა-
 წენთ.

ღე — წომეულთაც უოკლად სამდევლანთა, ენას-
 კონასთა, ანხიმანდნიტთა, წინამძღვანთა ზ მათ
 მოხელენთა, ვადევ თავადთ ზ აწნაუწთ ზ მათ მოხელენთ

რე კადევე ჩქინის სახსოს უმათ შოხელეთ ყველას
 ვიდრით შექმდებულად ამ საქმეში, რე ატრეოვე
 შეუძლებულთადა, ამათგანშა რომელსადა იმ უარშიოს
 დაშალულის კაცის მოყვანა ძალით ან შეუძლიანთ,
 იმას ანას უსაყვედურებთ, რე ამ დამნაშავეს კაცის
 გადასახდენს, როგორც ზევით დაგვიწერია, განდა-
 ვახდევინებთ სოხელს, რე ატრეოვე კადევე იმის დამ-
 მადავს კაცს, თუ ის კაცია ან მოგვუცეს ვადამდის.

დგ — რომელსადა შებატონეს სამდუდულოს, თუ
 საგნოს, რე მოხელეთ, რე ატრეოვე სოხელს, გინა
 ვნთს კაცს, შეუძლიანთ, იმ დამნაშავეს კაცის მო-
 ყვანა რე ან მოიყვანეს, იტოდნენ, რომ შემე-
 წერადის განჩინებისამებრ განდახდებათ.

დზ — ვინ იტას, სამისა რე ითხას დღის ავად-
 მოულობა ცამოიაროს ვწრმა კაცია. რე მაღე მოწ-
 ნეს რე წამოხვალადა შეიძლის, მოწრომის შექდგომ
 კანტი მტყაგნის იშოგოს რე წამოგადეს უველა თავის
 წიგში. თანვე რაც განდასახდენი დაგვიწერია,
 ნახეკანა უთუთი განდახდება, რე განდახდება კადევე,
 იტოდნენ.

განჩინება ესე დაიწერა თვესა იანვარსა ა-სა,
 სიტყვის დუთის განხორციელებითგან ჩელსა
 ჩელდ-სა რე ქონონიკონს უმბ.

ზ ა ს უ ხ ი .

ეს მიწვეული ბედნიერებაა ჩემი ცისკანში სმის ამოდებისა. ამისთანა შემთხვევაში უცნობი მიწის მანეთის დიდი საფრთხილად — საზოგადოებაში გამო-სვლას ანიჭებს თუ გუგუნავს. თუთოეული მოძრაობა, მიხდა-მოხდა, სატყუარ-ზასუხი წინათვე უნდა განსაჯოს, რომ მეტრანაკული ანა გამოვიდეს და. საზოგადოებათი მსჯედი დიდი დამ ანის: თუ მოიწადინებს, დღეს თავზედ დაჯს დაგასხამს, ხვალ ისეო კაცად გამოვიყვანს, ვითომც შეგემდოს ცილამ განსკუთვალვის განდობებულად.

დაბიურ ხალხში ზე გვინებს, სიბრძნის-სიძრუებისა და მის ერთი კანგი ანდაზა: ზაგა-კაცა დააქონილეს ზე მზაყალბი და მატყუარს ჩინებულ მიწათაგან. მეფე კი გაუხდელი იყო, — ანა ენახა-კა გუონისა ზე კალის მეტი — ენთი სიტყვათ, ზე გაუთლელი იყო; მაგნამ შინაურ მოხუცებულთა დაარაგეს: ვინძა სიტყურობაში მძამედ ილაზანაკო ზე მოიქცეო. იმან ნამდვილად აღასწულა ეს დარაგება: ძრეულ ცოტას უბნობდა, მაგნამ თუ იტყოდა დასმე, უოოთ უნდა მოეკერებინა ან დიდ-ონადიდონნი მთებია, ან მადალამადანი სპალოეა, აქლუქეა ზე სხუნია.

ეს ანდაზა რომორდაც თავისთავად მომაგონდა, რომდესაც წაგვიეთხე ვეუწფლის ცისკანში თხზულება უკლ. საკანელისა: მ კ ი თ ხ ვ ე ლ თ ა დ მ ი . ავტორი ეს შეიძულ უდადალებს მსაჯულებიანს

სმით ყუჩნაღას მკითხველთა. მანტრად, შინაურ-
ლად ანაფუენს ამბობს. დუსთაველის სიტყვისამებნ,
დადასაც

ემებს, უძახის, უყვიის —

ღ ბოლოს გამოდის ანაფუერი, თუცა თავის თხუ-
ლეპაში უ. საგანელი მოიხსენებს ფილოლოგია-
საც, კლასიკოსაც, კანამონსაც ზ სხუთა დიდგონ
ზინთა ზ სავანთა. ამას უგუდრებათგი ნუ შიადებს
მატიკა-საცემი ავტონი. ანა, ჩვენ დიდთ მადლო-
ბელნი ვანთ სწავლისათჳს, მაგნამ, იქნება იმდენიც
ან შეგვაძლიან, ვაჟო. ჩვეულებრივ გველანააკეთ,
რომ უფრო მტკიცედ გავიგონოთ ზ დავინკეთთ ჰესა-
ვლა. ჩვენი უნთის წლის ყუჩნაღა ჯერეთ ვენ აიტანს
ფილოლოსოფიასა ზ ფილოლოგიასა, ზ თურედ კიდევ-
დაი-
ტვედეს — სავანი ისეთი ანჩიეთ, რომ მტკიცე საფუ-
ძველი ჰქონდეს.

თქუენ ბძანებთ, რომ «აქამდინ ანკინ ან შიიდო
შნომა განმარტებისათჳს ჩვენის ქალაქის სახელისა
ღ მანთამწეკლობისათჳს შინისაი.» ამანედ მოგახ-
სენებთ: იმიტომ ანკის ან მიუღია ეს ამაო შნომა, რომ
დიდი ხანაა გადაუწვევიათ ზ დაუწესებიათ ჩუენზედ
ჭკვიან კაცთა, რომ ჩუენა ქალაქი ნამდვილ ცუ ი-
ღისა დ უნდა იწოდებოდეს. თქუენ ცდალობთ
დაამტკიცოთ წინააღმდეგი, გასამტყუენებულად
ყოველთა, ვისაც საფუძველიანად ჰსცოდნათ
ქართული ენა ზ უხმანათ ცუ ი ღის ი. იქმნება
თბილისსაც ბეჭენი ჰსწედაჩენ, მაგნამ უკანონო-
აი მიხეზი წანმოგიდგინთ:

თბილი ანის სიტყვა, განუყნადი საზოგადო,

სახალხო ხმატებაში. — ესევე ლექსი საღმრთო წიგნიდში, ესე იგი ძველის ქანთულის ერთ გამოთქმას: ცუილი. თუ ანა გვეყნათ, აიღეთ სახალხო, იხორეთ ითანესგან თავი 18 მუხლი 18 ზ წაკითხეთ: «ნაკუჭმცხადი ადევნა, წამეთუ უანელი იყო ზ ცუე ბოღეს, ჰსდგა მათ-თანა შეტრეცა ზ ცუე ბოღათ. მემე სექვე მოციქულთაში ნახეთ თავი 28 მუხლი 3: «გითან შეჰყნებდა მავლე ქანქვეცსა ზ დასსპიდა ცეცხლსა მას ზედა, იქვე სი ცუე ბოღესა მისგან გამოხდა», ზ სს.

გვინებ, ეს მაგალითები სამყოფი ანის თქვენ დასაწმენებულად, რომ ცუილი უზნო ზ სასაცილო ლექსი ან ანის. ასლა გვანასუხო: რომელი წოდება უჩივრია ზუღს მუღლანა დედა-ქალაქსა, ნამდვილი ქანთული თუ განყვანილი დაბაუნი? მაშა ჰსჩანს, ანა სცთებან მუსლი წიგნები, ამ ქალაქში დაბეჭდილნი, ანცა მაშინდელნი საქანთველოს მუენადნი ზ მსწავლულნი, რომელთაც უხმანათ ცუილისი ზ ანა თბილისი; მაშ ანცა ქანთული ონაბაზიანი ცუუის თვისს ზედა-წაწყნათა, ანცა თუთ ცისკანი ცუუოდა აქამდინ, რომ სმანობდა ცუილისს განებან უუცლევბუდ, მაგნამ უებეკვლის წიგნიდამ კი დაიწყო თბილისი. უუენადს ან ემანთ ასე მსწაფულად უან-ყოფა ენთველ შიღუთულის კანონისა, უსაფუძვლოდ; ზუენ უნდა მოეცადნა, წით გარაწყნებოდა საქვე, დიდის ამბით ამუენებული უ. საგანელისგან.

იმედი გვაქუს, რომ ავტოანი საციცხად ან

მიაღებს ჩუქნ მცირე ნასუსს, რომლითაც ვასტუ-
დებთ მასსაკე საკუთაქსა ურმოწინილესს თხოვასა.
ხოლო ჩუქნის მხრით ცაყკანსა უმდაბლესად ვაჭ-
ხოვთ, ნაჭველ შემოხვევასი ამ მცირედსა ზედა
საწმუნთ იქმნას, ღ შეშდგომისათჳს ვუცდებით,
შეძლებასამებქ...

ნო. ცა-ბენე.

ტფილისს.
შებენე. 17 1858.

ს ა ლ ა ყ ბ ო ს ფ უ რ ც ე ლ ი .

თავის გამანთლებს მოლაუბისა მკითხველ-
თან. — მოლაუბისაგან ქანთველებს სიყვანუ-
ლი. — შუენისძიება მოლაუბესე. — ბონოტამო-
ქმელების დამაწყება. — საუბანი მოლაუბისა ზე
დაბნაისელის შოენის. — მოლაუბე ზე ანა მო-
ლაუბე. — მანბო ტუილისში. — ქადალდის თა-
მაშობა ზე მისი ბონოტება. — სუენვილი მოლაუ-
ბისა. — მოლაუბისაგან თავის დასაწიობდად
განმზადება ზე მისგნით დახსნა. — შეშეუობის
თხოვნა დაბნაისელთაგან. — მდაბიო ხაფხისაგან
«ცისკენს» სიყვანული. —

ჩემს სიყვანელს ქანული ენის მოყვანეს ქან-
თველს ვახლავან სამისახუნიში უმოწილესი მონა!
მოძიკვეუო, მცინედა მაძიკვიანდა თქუწნთან საუბანი!
დაგქნა, ანცა თუ დანაშაული მაქუწნ თქუწნ წინ! ან
იფიქროთ, რომ ვითომც მოვდალულ ვაყო, თქუწნ-
თან საუბნითა, ანა, ანაოდეს. ჩეწმუნეთ, ეწმუნეთ
ჩემს ლაუბობით ნატოისნებასა რომ, ჩემთვს დიდო
სასაიმოვნოა თქუწნთან ხშირად საუბანი... კანცად
იციოთ, ვისაც ვინ უყვანს, ყოველთვს ცუდით ზე სუ-
ლით იმისთან ანის; ვისაც ვინ უყვანს, ის ხშირად

იშის მეცადინეობაშია, ესაუბრესოდეს თავის საყვარელს
საგანს. საყვარელო ჩემო მეათხველო! ესე იგი ქან-
თველო! (თქვენის მეტა სომ აწაგან კაიხუჯობს
ჩუშნის ენაზედ თხუზულებას, მაშასადამე ჩუშის ლაყ-
ბობის მეათხველი — აწას ქანთველი!) ნება მიბოძეო
ტულწიველობით ვადვიანო თქვენ წინ, რომ თქვენს
უქონილეს მონას ზე მოსამსახურეს, თავის საზო-
გადოებითგან განძაუშულს, ყოველს კაცთაგან დატე-
ვებულს, საცოდავს მოლაყბეს აქენს თქვენნი დიდი
საყვარულა, ზე აწა თუ ერთი თდენ თქვენია, თითქ-
მის უკანასკნელის ქანთველისაცაჲ. — გგფიცებო ჩემს
სამშობლო ენას, რომ წასაც ვამბობდი წაწსულს
წულს, წასაც ვანობ ახლა ზე წასაც ვიტყვი მომა-
ვალაჲ, (თუ ვიტაცებლე, თქვენის ლოცვით.) ყოვე-
ლისზეწ ვანობდი, ვანობ ზე ვიტყვი თქვენის
გეთილისათუს, ჩუშნის სასოგადალებას შატოსნებისა-
თუს, ჩუშნის განათლებასათუს. განა ვისაც ვინ უყვანს
ის მისთუს ცულს მაინდომეს?... იქნება მსთქათ
საყვარელო მეამხველო! თუ გიყვანს ქანთველია,
დატომ აქამდინაც ან შექცევე შენას ლაყობითა
ზე ლანჯანდანობითა? (ყოველს მანთაღს ჩუშნ
ლაყობობას ზე ლანჯანდანობას ვეძახით) ამაში
მანთაღნი ბმანდებით. მაგნამ წა ვქნა? წუეული
მუწის-ძაება აწის მიზეია, წუეული კაცობნიობითი
ბოწოტება!.. ეს ოწნი ცვალობდენ ჩამოეღლოთ
მე ზე თქვენში იმუღილება, მაგნამ წუალობითა
დუთისათა განყოვისუუღდი, განგსდევნე ყოველივე
ბოწოტება, დავაშარცხე, ჩავუღლი უგწსუულაში, ახლა

თავისუფლათ ვსუნთქავ, ახლად რომ მატებს თქუშნთან
საუბრისა, მაშასადამე საიდგან დავიწყეთ? ჩემს გო-
ნებაში იწყებან ამ გზობით სხუა ზ სხუანი აზრება,
ან ვიცოდა რომელია აზრად ავიდოდ საგნად საუბარისა?..
ჲ, ღიას! კანგა დამ შამაგონდა, ამ ცოტას ხანში
შეძებდა, ერთი ზატოსანა დანბანსელი, ქანთულს
ენახედ თითქმის კანგათ ნასწავლი, შემაყენა გზახედ
ზ მკითხა: შამაშენი იოთამ ნუ წავიწყებებ, ერთი
შეასმინე ამ ჩემს უუწს, დას ნაშინავს კომპანაზი-
ტორონი (კომპანაზიტორონი). «ცისკარში» ვადაც მო-
ლაუბე რომ გამოჩენილას, ამ უკანასკნელს წავიგნა
ეს-და შაუქანავსო, ეშმაკმა იცის ზ ქაჯმა დას
ნაშინავს: ბუღანი, ცეტი დონი (დონი-ცეტი) ვაგ-
ნენიო. — დასავვირგულია მე მოუყვი დამტკიცებას
დასაც ნაშინავდა, მაგამ შენ ან შამაკვდე: უუწიც
ან აიხოგა ჩემს დამტკიცებას ზ შინასუხა: დოგონც
გხედავ შენც გასულელელებუხანო, შენმა სიცოცხ-
ლემ, გუთხეული შამაშენი იოთამიც დანბანდუ-
ბოდა თნეცტეპაო. თქუშნ ოხეკეთ, ქჩისტა-
ნუნი სახელეა ახსენოთ, ვიდრე ეშმაკუნიო. ჟა-
განო აქა, ჟიგანო იქა, ჟიგანო ბანზე, ჟიგანო
ტენშიო, — მე ვიცილავ სიცილი შამავიდა ზ და
განგონი, უკან შამაბას, შე ოხეკო. შენც რომ
ან გესმის, მე და უნდა შექანსინოგო. — აქ შეიხ-
ველი კანგათ მიხვდება, რომ შემოსხენელებმა
შინმა მკითხა იმ სახელეებედ, და სახელეებაც იუო
ნახსენება იანკრის «ცისკარის» სალაუბოს ჟურცულ-
ში უფ. მოლაუბისაგან, ესე იგი ჩემგან, ზ ანა

ჩემიგან! ახლა ამასველ გამვიცხავთ, როგორ შენგან
 ზ ანა შენგანაო! ეს ჯერ ჩუტნი დაჩრქეს, თუ
 მშვიდობაა, შედგომში განვიმარტებო, ამ ბნელს
 აწკს. ის უფ. მოლაუბე ესე იგი მე ზ ანა მე,
 ამასაც იმახდა «როგორც ბითხნა ყუქში, ბევრნი
 საიმედონი კაცნი დაჰქაიებანი დაეკტოკს დახმა-
 კებასაო» ეს ყუქში ზ ჩუქათ თქმა ბევრი გავიგეთ
 ზ ცხადად-კი ჯერ ვუწასა ვხედავთ?... ჰ, თუ იპის-
 თანა დახმანებასა ბქმანებს მოლაუბე, ესე იგი მე
 ზ ანა მე, როგორც თხულებითაცა ესმანების თ.
 სადაცა ხმანობს სომხუქს ლექსებს:» მუყათი ნა-
 ცვლად ბეჯითი, ანუ წასხაკს თავადთახნაუქთ!...
 თითქოს ცხენებს წასხაკვდეს ზ სხ. — ამებეს თუ გა-
 მოუღექი ახლა შოქს მოკა, ესენი სულ შედგო-
 მისათუქს დაჩრქეს. — ახლა როგორც უწყიან საუკა-
 დელთა შკითხველთა, ანის მანხო, უოველგან მეუობს
 ჭმუნჯანება, უოველი ამ სოკულიური სიამოვნება
 თითქმის დატყეებულა, უოველთა ამევთ შუბლხედ
 ბეჭვილი ჭმუნჯანებისა, უოველი მეცადინეობს განი-
 წმინდოს ბიწიეკებისაგან, განა ვეკა რომელიმე
 მანხო, ვეკ გვატყეებინებს ეთსა ბიწიეკებასა,
 რომლისაგანც წამოსდგება მკაგალი ბოლოტება. —
 ქადაღდის თამაშობა! საკვირველია რომ ამ ჩუტნს
 ხალხში მეჭობენ ოწნი უმთავრესნი საგანნი:
 ან უნდა კნაგში ვიყვნეთ ზ იქ დაკვანტოთ ტყვი-
 ლათ დრო, ზ ან უნდა ვითამაშოთ ქადაღდა ზ შევ-
 წიწოთ ამ კმაყოფილებას ოწნი, სამი დამე უსან-
 გებლოთ. — იტყვიან და ბიწიეკება ანის ქადაღდის

თამაშობაო? ანაუენი! წა ბაწიერება ანის, რომ ზოგი ერთს და ფული შემოჭკლებია თამაშობაში, გაუხდია ტანსამოსი, მოუხსნია ხმალი, ხანჯალი. საათი ზ დაუწევია სტოლზედ, სადაც ისიც წაუგია; და ბაწიერება ანის, რომ, ხოგს და ფული შემოჭკლებია, გაუტანია თავის ცოლას ნიჟიება ზ დაუწევია სტოლზედ, სადაც ისიც წაუგია, რომლისა მიზეზით საცოდავი უნთგული შეუღლე მჯღანა სახლში ზ განბანილა ცხადე ცრემლში, რომლისა მიზეზით უწევლია საცოდავს თავისი უბედურებითი ხვედნი. წა ბაწიერებაა! რომ ზოგი ერთს ისე განჯღლია ქაღალდის თამაშობა, ისე დასწეულდება, რომ და ფული ანა ჰქონია, მოუხმდება ქუცადინეობა ზ გამოუხახავს საშინელი აზრი, წათა მოინაკოს სადმე ზ თავისი კმაყოფილებითი თამაშობა მოაუკანოს აღსწელებში!... თუ ვიღანაადაკე წაწესულს წელს, ამასთვის უფრო ან ვუშატებთ ჩუწნის ჩინებულს თვსებასა. წა გავგუტის ჩვენა, თუნდა თვთან შე! წაწესულს წელს ან ადგიოქვით რომ ხმა ადამ ამამელო იმაზედ მეტი ზ ადაწა მეოქვადა, ახლა ეს მკიიხეთ, დავიშაღე? მაგნამ, ანცა თუ ვან გასამტეუნადი, ეს წეუთლი ცული ან მეშვანა, ეს წეუთლი გმნობა ველს ან იღებს. ვხედავ, ჩუწნშია, უმეტესი ჭკუა, გონება, ნიჭი ანის ზ მოხმარება კი ან შეგვიძლიან! მაშასადამე რომონ მოგობინა ზ ან წამოვსოქვა ჩუწნის თავის ზ უოველთა ხაღბოთავს წინა-ადმდევი თვსება, რომონ ანა ვსოქვა. რომ, დროებასა ქაღალდის თამაშობა-

სათუხს ფუფუნებს მალე ვწოულობთ საითგანაც უნდა იყოს ზე საზოგადო სასაზღვრებლო საქმეზედ ცალფუფუნო ან გვემეტება... ნუ გეწინებთ დასაც გეუბნებით დგომის გულისათუხს, გუფლი მიტინის ჩუტინს ქვეგახედ და გუფუნებ ჩუტინს ქვეგახს, თუ განბობ დასმეს, ჭეშმანდით თქუტინის სიუგანუფლისათუხს, გეფანანაკებით ქანთვეფთ, წოგონც ნამდვილი ქანთვეფლი, დუთის გუფლისათუხს იუაგით ნამდვილი ქანთვეფლი; დუთის გუფლისათუხს გიუგანდეთ თქუტინა, თქუტინი მამუფლი, კიდევ განგინეფოტებ თქუტინის სამშობლო ენის მხეს (ამხედ უფიდესი ფიცა ანა მგონა იყოს, ვინაცუა გემნობა აქეს ზე ესმის.) უფი დამიდეთ, გამაგონეო დასაც განბობ, გთხოვ საუგანუფლი მვეობანო! დწო ანის გადვიტინისა, გიუგანდეთ უფინსუდესა, გიუგანდეთ წეა, კითხვა, სჯა, თუნდა დანძეთ, ათწიეთ საწუაფი მოლაუბეთ. თუ ესწოთ, მხოლოდ გუფტინად კი ნუ იქნებით ჩემს ნათქვამზედ. უფუფის დონის-მიუბით გეცადეთ გაგინწოწოთ ხნეობა ჩუტინი, წამხდაწი ხნეობა ქანთვეფლი ან შეშეგინისთ, ვიფიქროთ მომავალზედ, ვიფიქროთ ჩუტინთ მუფის-მუფზედ; ვიფიქროთ ჩუტინ სიტუგინეუბაზედ, დავუტყვიცოთ ჩუტინს დიდს გეფმწიფეს, წომ ჩუტინც გვესმის იმისი კეთილი განზანახვა, დავუტყვიცოთ ანა სიტუგინით ქანთვეფლად, ანამედ საქმით, ვიუგნეთ ჭეშმანდინი მამუფის მუფები, დწო ანის გეფი აკიდოთ უწმინეთის განკიცხვისაცან, დაცინვისაცან ზე მუწობისაცან. შეგუფტეთ გუფწუფუფლობით საზოგადოდ კეთილს. საქმესა,

იმ საქმესა, რომელიცა მოსტეულეს ჩუენს საყვანელს.
 მამულს საბრებლობასა — ჩუენი საზოგადო მამა,
 ბევრს კეთილს საქმეს აწუობს ჩუენთვის, მოვალენი
 კანთ შეძლებიანამებნ ჩუენცა დაგებმანეთ. აბა
 ღმრთის გულისათვის ეს და ზნეობა ანის: ზოგი
 ერთი ქანთველი მადლას სასწავლებელში ნამყოფი
 განათლებახედ თავსა სდებს ზ თავის მამულის დინ-
 სება ან იცის, განათლებულს კაცსა მამული სძუ-
 ლდეს! იმას განათლებული გონება ვა ანა, უფრო
 დაბნელებული უნდა ჰქონდეს. მარველი განათლება
 კაცისა მასში მდგომარეობს, რომ უყვანდეს მამული
 წაკი სძულს თავისა სამშობლო უთველივე, ის
 შემოთაც ვსთქვ, განათლებული წაცხუნი ადრე ანის.
 თქუენ და გგონათ. რდეს ცოტათი გაწუდა თავი
 დაგანჩე! უთორბეც დაძენჩი, თუ რომ უხიდაყსა
 წაღასაც მალსა მსაგინაგლია კეთილსა ან
 დაგესქინი! საკვირველად მოქმედებს განება კაცზედ!
 ღმრთი დილით და წამოვდექი, მჩთელი დაბე ხომ
 სრულებით ანა მძანებია, მაშასადამე ვიქნებოდი
 დაბკრეკულ-ღრეხილისავით. თუძეცა ვცდილობდი
 მიძეცა თავი მალისათვის, მაგკამ ან იქნა! ენთს
 თუქინსაგან მეორეზედ გადა, მეოწისაგან
 მესამეზედ ზ სხ. ბოლოს განხუში კიდევ გათე-
 ნებულაყო, წამოვდექი, მიველი ზ მივუჯექი სამწე-
 რლო სტოლსა, და ავიდე კალაი, მოვიწოდოქე
 რიდასიც დაჩხაბა, კარგი ხომ ანა გამოკანა ჩემის.
 ველითგან როგონ ქანთველი დაეობბას მეტი, ღმრთ-
 მანი საზოგადოებრისათვის სასანტებლოს დაგსწუნთ დას-

მეს ზე!... და ღვიწვე, წაველი ვადევ წვეულს ფიქნი, გამიტაცა, ისე გამიტაცა რომ გონია ჭკუის სამბ-
ფრანსაც გადავიდოდი! ახლა უნთი ესა მკითხეთ, დახედა ვფიქრობდი? განა ან იცით დახედაც ვიფი-
ქნებდი! იმ ფიქრით ისე შეიმჭკადა ნადვლით ჩემი
გული, რომ თავი უნდა დამეჩხო, დასაკვირვებლად
თქვიან მაგდონს ანა დაჰკანგავდით, მაგნამ ჩემდა
სამწუხაროთ ისე დაინბა ჩემი კაბინეტი, რომ ვაცო
ამ საშინელის აზრის აღსასრულლებულად სწულებით
ვექანსა ჰმოვებს. და შექმნა? მტკვანხელ წავსულები-
ვა, შოხს იუო მტკვანი, დაშანა მეშოგნა, ვინ
მამცობდა, თოჯი ვამ თუ გამწუდანიუო ზე ნახევან
მკვლანი შექმნილ ვიუავი, ამახელ მეტაც ადამ გინ-
ლოდათ! ისევე, მეტი გზა ან იუო, მტკვანსაკენ
გამიტხავნდი, სწონეთ იმ აზრით, რომ განდავანდ-
ნილ ვიუავი, მოთმინებითგან [redacted]! მოთმინებით-
გან გასული რომონ ან ვიუო, რომ გულგრილად
უუურებთ ქანთველნი ჩემს ნათქვამს, მაშასადამე
უნთი ოდენ მტკვანისგან მქონდა იმედი ამ საშინე-
ლის მდგომარეობითგან განთავისუფლებასა. მაგნამ
ოხ!.. ოხ განგება! კუთხეულ ანს სახელი შენი! თურმე
მტკვანისაკენ კი [redacted] ვსულვან, გზახელაც ფიქრს
გავუტაცნივან, დაიწყოია საძრული ზე შუაბანანში
ჩამივლია! ვინ შემომხვდა გზახელ, ანც ის მასსოყს;
რომლის დუქნისაკენ გავიანე, ანც ის — უნთის სი-
ტვეით სწულებით ანა გამივიანა. ამ საძრულში,
ბოლოს... ოხ! დას ვხელავ!... და ჩემის გულის
სასიამოვნოს საქმეს შევეუფეთე! ვნახე უცებ, ვის

ეჭვის დუქნის კანსედ ხაზაზი, უბნალო ხაზაზი,
 უძეკს მუხლზედ ცისკაში მუთონთმეტე ნუშენი, კითხუ-
 ლობს სალახუბო ჟურცუელს მადლაჟ სმით, თანახმა
 უბლება უოკელში მოლაუბეს ზ წინაადმდეგ სიტუაქებით
 ლანაწაკოზს ქანთველებზე, თან ამას იმხის «ახ
 ნეტამც შეძლება მქონდეს, ვიუალო ამისთანა წაგნე-
 ბიო» ეს აწაფენი, შემოხვევიან გაცემემო დუქნის
 მეზობელნი ზ უნდა ნახოთ თუ და სასოებით უკლებენ
 უუქსა: წიგნი სჯვის, წიგნი თავის აზრს ამბობს, წიგნი
 უვიანის ზ იმეოწებს წანკათხულს! დამწავს ეს ვნახე
 წაცდენით მამივიდა, თუ მეტის სინაწუღით, ისე ღაგა-
 ვიკნე რომ გამლელა-გამოვლელნი შედგენ «მად-
 ლობა შენთვის დმენთო, თავი ან დამინკია მეთქი.»
 მანთლად რომ მადლობა დმენთსა! ახლავი იმედი
 მაქჩის, რომ თავის დროსედ ჩუქნა, ლიტერატურადაც
 შეაქნეს ღიანსა უუწადღებისა!... ადამ დავინკობ
 მ... (უხლუ) დიდის ხანს სიტუცხლე
 ა, რომ ვნახო ჩუქნა... თითქოსა უკანელნი
 ქანთველნი იმ ადევანებუ... მდგომარეობაშია, და
 მდგომარეობათა იქადან სხუათა ენის ხალხნი.
 მსუქის სიტუცხლე, მხოლოდ ამისთვის, რომ ვნახო
 ქანთველნი, იმ გონების მექონენი, რომლითაც ეს-
 მოდუო დინსება თავიანთის მამულისა, ესმოდუო უოკე-
 ლაჟუ კეოალი განჩანება ჩუქნის დიდის ველაწიანისა;
 განდუხდიდუო მადლობასა უოკელთ კეოალიჩუდ, რომ-
 ლეთათაც დავალესუენი ვანთ ჩუქნ ქანთველნი, აწასა
 დავიოგვიდუო კეოალიჩუდ კეოილას საზოგადო მამისა-
 თვის, ან დავიშუენებდუო, ანცა გონებასა, ანცა მუ-
 შაკობასა ზ თუ იქამდინ მიდგა საქმე, -- ნუწცა თუ
 სისხლსა. -- სიკეთეს განდახდა უნდა! თუ გვესმის წამე

განდობით, შესძენაც წამოხდება გონების გახსნი-
საგან, ხოლო გონების გახსნა ლიტურჯიკისაგან,
მაშასადამე მომტყებულა ლაყობა ამ საგანზედ აღა-
ვანგა, თქვენ თუთან მიხვდით ახლა, ანუ უნდა ვქმ-
ნათ, როგორც უნდა მოვიქცეთ?... მხოლოდ თქვენ,
თქვენ დაწბალეულნი ქანთვედნი! თქვენ, მადლ-
საზოგადოებისანი! ნუ ინებებთ გაუჩივით თქვენი ენა
უუწყადდებით! დვთის გულისათვის ნუ ინებებთ!
ყოველის დონისძიებით ვეცადნეთ მოვიუყანოთ ადსნუ-
სებაში საზოგადო განხრახვა, განწმენებით, თუთან
ჩვენს მუანველს მაშას დიდად იაშება, განწმენებით
ყოველნი დაგვიწყებენ ქებას ღმერთსა და კაცთაგანს, რო-
გორც ახლა. ჩვენ ან გვეძიებს, მაგრამ ჩვენს უკან
ძალად ძვირს ლაშაქობენ ჩვენსზედ, მძახიან ვი-
თარც დაუდევრელნი ვაუწყნოთ, ეს დიდად სათავადობა
ჩვენსთვის, ნუ ვაძახით აშას: და საჭიროა, ნათ გვი-
ნდა, რომ აღვეყვან კითხულობს, რომ აღვეყვან
ნუ იტყვიან, რომ ვინაობთცეკებსა, ამაყად უნდა, ურე-
ცესად მდაბიო საღვთო დაგთ ხაბაზებაცკი წახალის-
დნენ! ხედავთ ვაზეთუშააც დაგვიყვან სხენება კანგის
აზნით (მაგნაქ) დაუდევრელობაზედკი ილანძღებიან,
რომელიცა მანთალიც ანის) ვინ ანის ამისი მიზეზი?
ვანგათ იცით «ცისკანი», მაშასადამე ვეცადნეთ ყოვე-
ლის დონისძიებით დაგადგინოთ იმ საწინსხედ
ჩვენნი ცისკანი, რომელითაცა შეგვეძლოს დავანქვით
ცისკანს მშათობელი დეე, ანუ ცხადი დეე. გაუთუ-
ნით დვთის გულისათვის დილა! ხედავთ ხაბაზები
დაუს სრადიან! მე კიდევ იქა ვარ. ხაბაზთან! ხაბა-
ზთან! ხაბაზთან!!!!...

მოლოცება

ა ზ სსუა ამჟამად.

თავის გამართლება მოლაუბისა მკობკედ-
თან. — მოლაუბისაგან ქაჯეკელებს სიყვარულ-
ლი. — შუბრისაძეუბა მოლაუბესე. — ბოროტმო-
ქმედების დამატება. — საუბრადი მოლაუბისა ზ
დაცხადისეულის შორის. — მოლაუბე ზ ანა მო-
ლაუბე — მანხო ცუდილისაში. — ქაჯადის თა-
მაშობა ზ მისი ბოროტება. — სურვილი მოლაუ-
ბისა, — მოლაუბისაგან თავის დასაძროკად
განმხადება ზ მისგანთ დახსნა. — შემწეობის
თხოვნა დაცხადისეულისაგან. — მდაბიო ხადისაგან
«ცის» სიყვარული. . . . . მოლაუბისა.

ფასი ერთის წლისგამოცემისა:

მ. ცხელიძისა, გაუ-
ს. მ. მად ექვსი მანეთი

მინ შემოდებით ანუ
სხვა აღვლუმშიც
გზავნით: შუიდი მანუ
თუთნი ვუდნი.